Nacionalinės teisingumo sistemos

Skirtingos valstybių narių teisių sistemos atspindi jų nacionalinių teisių tradicijų skirtumus.

Teismai

Daugelis valstybių narių turi įvairius teismus. Paprastai teismai skirstomi į tris pagrindines rūšis:

bendrosios kompetencijos teismus,

specializuotus teismus ir (arba)

teismus, nagrinėjančius konstitucinius klausimus.

Bendrosios kompetencijos teismai paprastai sprendžia ginčus civilinėse bylose (pvz., ginčus tarp fizinių asmenų ir (arba) įmonių) ir (arba) baudžiamosiose bylose. Be to, daugelyje valstybių narių veikia teismai, nagrinėjantys tam tikro pobūdžio bylas, pvz., ginčus tarp valstybės institucijų ir fizinių asmenų ar įmonių (administracinės bylos ir pan.).

Be to, kai kurios valstybės narės turi instituciją arba teismą, užtikrinantį konstitucijos laikymąsi. Daugumos tokių teismų ar institucijų galima prašyti patvirtinti, ar tam tikras įstatymas ar teisės aktas atitinka konstitucijos reikalavimus. Kai kurie nagrinėja individualius konstitucinius skundus, tačiau paprastai tik kaip paskutiniosios instancijos teismas.

Be informacijos, kuri pateikiama atskirų valstybių puslapiuose (žr. dešinėje pusėje esančias vėliavėles), vertingos informacijos galite rasti šiose Europos interneto svetainėse (toliau pateikiamas sąrašas nėra išsamus):

Europos teisminis atlasas – galima atlikti kompetentingų teismų paiešką,

Valstybės tarybų ir aukščiausiųjų administracinių jurisdikcijų asociacija (ACA Europa) – „Ekskursija po Europą“, ypač kalbant apie ginčus konstitucinėse ir administracinėse bylose,

Aukščiausiųjų teismų pirmininkų tinklas – informacija apie valstybių narių aukščiausiuosius teismus.

Kaip rasti reikiamą teismą

Jei dalyvaujate teismo procese arba jei manote, kad jame dalyvausite, turite išsiaiškinti, kuris teismas kompetentingas nagrinėti Jūsų bylą arba, kitaip tariant, kuriam teismui Jūsų byla būtų teisminga. Jei kreipsitės į netinkamą teismą arba jei teismingumo klausimas ginčytinas, procesas gali užsitęsti ar Jūsų byla net gali būti nenagrinėjama dėl teismingumo trūkumo.

Jei teismo byla yra tarptautinė ir joje dalyvauja, pvz., kitose valstybėse narėse gyvenančios šalys, pirmiausia turite sužinoti, kurioje valstybėje narėje turėtų vykti procesas. Portalo skyriuje „Kreipimasis į teismą” rasite patarimų, kaip tą padaryti.

Kitos teisminės valdžios institucijos ir organai

Į daugumos valstybių narių teisių sistemą be teismų dar įeina kitos teisminės valdžios institucijos ir organai, vykdantys viešosios valdžios funkcijas, pvz., valstybės prokurorai ar tam tikrais atvejais advokatai, notarai ar antstoliai. Informacijos apie privačius advokatus, notarus ir panašias profesijas, kurių atstovai atlieka svarbias funkcijas teisių sistemoje, galite rasti puslapyje apie teisininkų profesijas.

Baudžiamosiose bylose pagrindinį vaidmenį vaidina valstybinės prokuratūros, kurios daugelyje valstybių narių laikomos teisminės sistemos dalimi. Valstybės prokurorų atsakomybė ir padėtis valstybėse narėse labai skiriasi. Daugiau informacijos apie tai galite rasti skyriuje apie bendrosios kompetencijos teismus pasirinkę atitinkamos valstybės narės vėliavėlę, taip pat šiose interneto svetainėse:

Europos Tarybos konsultacinės Europos prokurorų tarybos interneto svetainėje pateikiama informacija apie ES valstybes nares ir kitas Europos šalis,

Europos teisminis tinklas baudžiamosiose bylose.

Paskutinis naujinimas: 17/11/2021

Šį puslapį tvarko Europos Komisija. Šiame tinklalapyje pateikta informacija nebūtinai atitinka Europos Komisijos oficialią poziciją. Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą informaciją arba duomenis. Informacija apie ES tinklalapių autorių teises pateikiama teisiniame pranešime.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (fr) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Belgija

Šiame skyriuje apžvelgiama teismų sistema.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Belgijos teisinė sistema – tai **civilinės teisės tradicijos sistema**, apimanti kodifikuotas normas, kurias taiko ir aiškina teisėjai.

Belgijoje teismų darbo organizavimas priskiriamas **išskirtinei federacijos kompetencijai**.

Principai

Prieš pristatant Belgijos teismų sistemą reikėtų priminti kai kuriuos konstitucinius ir bendruosius principus, **susijusius su teisminės valdžios struktūra**.

Šalia dviejų kitų valdžių, įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios, Konstitucija įtvirtina ir teisminę valdžią, kurią vykdo teismai. Taigi teismai sudaro **valdžią, atskirtą** nuo kitų Konstitucijoje įtvirtintų valdžių.

Teisminę valdžią vykdo teismai pagal Konstitucijos ir įstatymų nuostatas. Teisminės valdžios užduotis yra nagrinėti bylas. Todėl teismai taiko teisę: jie priima sprendimus civilinėse bylose, o nusikaltimą padariusiems asmenims taiko baudžiamąją teisę. Teismų pareigūnai (*la magistrature assise)* skiriami nuo prokuratūros pareigūnų (*la magistrature debout)*.

Pagal Konstitucijos 144 ir 145 straipsnių nuostatas ginčai dėl civilinių teisių visada priklauso teismų jurisdikcijai, o ginčai dėl politinių teisių teismų jurisdikcijai priklauso tuomet, kai įstatymais nenustatyta kitaip.

Bet koks teismas ar sprendimus priimanti institucija gali būti įsteigti tik pagal įstatymą. Pagal Konstitucijos 146 straipsnį negalima steigti nei ypatingųjų komisijų, nei ypatingųjų teismų, nesvarbu, kaip jie vadintųsi.

Teismų **posėdžiai** yra **vieši**, nebent toks viešumas trukdytų tvarkai ar pažeistų papročius; tokiu atveju teismas tai paskelbia sprendimu (Konstitucijos 148 straipsnio pirma pastraipa). Be kita ko, teismo posėdžių viešumo principas leidžia užtikrinti teismų veiklos skaidrumą.

Kiekvienas teismo sprendimas yra **pagrįstas**. Jis paskelbiamas viešame posėdyje (Konstitucijos 149 straipsnis). Pagrindimo įpareigojimas, nustatytas Konstitucijoje ir Teismų įstatymo 780 straipsnyje, reiškia, kad teisėjas turi atsakyti į faktinius ir teisinius ieškinio pagrindus, išdėstytus šalių reikalavimuose.

Pagrindimas turi būti išsamus, aiškus, tikslus ir adekvatus. Teismo sprendimų pagrindimo įpareigojimas, kaip ir teisėjo nepriklausomumas, apsaugo asmenį, kurio byla nagrinėjama, nuo galimos teisėjo savivalės, be to, atsižvelgdamas į pagrindimą, jis gali nuspręsti, ar skųsti sprendimą apeliacine ar kasacine tvarka.

Teisėjų nepriklausomumą atliekant savo teismines funkcijas, taip pat prokuratūros nepriklausomumą atliekant tyrimus ir procesinius veiksmus prieš atskirus asmenis, nepažeidžiant kompetentingo ministro teisės nurodyti, kad būtų taikomi procesiniai veiksmai, ar teisės priimti įsakymus, susijusius su baudžiamąja politika, įskaitant tyrimų ir procesinių veiksmų sritį, įteisina Konstitucijos 151 straipsnio 1 dalis.

Pagal to paties straipsnio 4 dalį taikos teisėjus, pirmosios instancijos teismų teisėjus, apeliacinių teismų ir Kasacinio teismo teisėjus įstatymų nustatytomis sąlygomis ir tvarka **skiria Karalius**.

Teisėjai skiriami iki gyvos galvos. Jie išleidžiami į pensiją sulaukę įstatymo nustatyto amžiaus ir gauna įstatymo apibrėžtą pensiją. Teisėjas negali būti atleistas iš pareigų ar laikinai nuo jų nušalintas kitaip nei teismo sprendimu. Teisėjas gali būti perkeltas į kitą vietą tik paskyrus jį į naujas pareigas ir jam sutinkant (Konstitucijos 152 straipsnis). Karalius taip pat skiria ir atleidžia prie teismų veikiančių prokuratūrų pareigūnus (Konstitucijos 153 straipsnis).

Teismų sistemos narių atlyginimai yra nustatyti įstatymu (Konstitucijos 154 straipsnis).

Be to, joks teisėjas negali priimti vyriausybės siūlomų atlyginamų pareigų, nebent eitų jas neatlygintinai ir jos nebūtų nesuderinamos su teisėjo pareigomis pagal įstatymus (Konstitucijos 155 straipsnį).

Teismų rūšys

Beļģijā ir pieci galvenie tiesu apgabali, **piecas apelācijas tiesu jurisdikcijas**: Brisele, Lježa, Monsa, Ģente un Antverpene.

Šīs jurisdikcijas ir iedalītas tiesu rajonos, kuros katrā ir viena **pirmās instances tiesa**. Visā Beļģijas teritorijā pastāv 12 tiesu rajoni. Briseles tiesu rajonā ir divas pirmās instances tiesas, vienas darba valoda ir nīderlandiešu, bet otras – franču valoda.

Turklāt tiesu rajonos atrodas **9 darba tiesas un 9 komerctiesas**.

Šie rajoni savukārt iedalās tiesu kantonos, kuros katrā atrodas viena **miertiesa**. Visā Beļģijas teritorijā pastāv 187 tiesu kantoni

Katrā no desmit provincēm, kā arī Briseles administratīvajā apgabalā, ir **zvērināto tiesa**. Zvērināto tiesa nav pastāvīga tiesa. To sasauc katru reizi, kad apsūdzētajam ir jāstājas tās priekšā.

Pārkāpuma veids un smagums, strīda raksturs, kā arī attiecīgo naudas summu lielums nosaka **tiesas veidu**, kam jāizskata lieta.

Dažos gadījumos strīda raksturs ir apstāklis, kas nosaka piesaistāmo tiesu. Tādējādi miertiesneša piekritībā ir strīdi kaimiņu starpā, savukārt pirmās instances tiesas piekritībā ir šķiršanās lietas. Pārējos gadījumos tiesas izvēli nosaka pušu statuss. Pamatā vairums strīdu tirgotāju starpā tiek izskatīti komerctiesā.

Tiklīdz ir noteikta piekritības tiesa, ir jānosaka vieta, kurā lieta būs jāizskata.

Civillietās tiesvedība var norisēt aizstāvamā domicila tiesā vai tās vietas tiesā, kur tikušas noslēgtas saistības vai kur tās būtu jāpilda.

Krimināllietās vienāda piekritība ir tiesai pārkāpuma izdarīšanas vietā, tiesai aizdomās turamā dzīvesvietā un tiesai vietā, kur apsūdzēto varētu atrast.

Juridisko personu gadījumā tā ir tiesa vietā, kur reģistrēta to juridiskā adrese, un vietā, kur attiecīgā juridiskā persona veic komercdarbību.

Teismų hierarchija

Teismų sistema yra pagrįsta hierarchine struktūra. Teismų struktūra:

4	KASACINIS TEISMAS		
3	Apeliaciniai teismai	Darbo ginčų apeliaciniai teismai	Prisiekusiųjų teismai
2	Pirmosios instancijos teismai	Darbo ginčų teismai	Komercinių bylų teismai
1	Taikos teismai	Policijos teismai	

Žemesnės instancijos teismų priimami sprendimai vadinami *jugements*. Apeliacinių, darbo ginčų, prisiekusiųjų ir kasacinių teismų priimami sprendimai vadinami *arrêts*.

Civilinės jurisdikcijos teismuose daugiausia nagrinėjami privatūs tiek fizinių, tiek juridinių asmenų ginčai.

Baudžiamosios jurisdikcijos teismų tikslas – nubausti asmenis, padariusius veikas, už kurias baudžiama įstatymuose nustatytomis bausmėmis (įkalinimas, viešieji darbai, baudos ir kt.).

Pasitaiko, kad viena iš šalių nesutinka su teismo paskelbtu nuosprendžiu. Įvairūs **sprendimo apskundimo būdai** leidžia bylos šalims arba tam tikrais atvejais tretiesiems asmenims pasiekti, kad teismo jau išnagrinėtoje byloje būtų priimtas naujas sprendimas. Sprendimo apskundimo būdai skirstomi į dvi rūšis: paprastuosius ir nepaprastuosius.

Paprastieji sprendimo apskundimo būdai yra du: prieštaravimo pareiškimas ir apeliacinis skundas.

Prieštaravimo pareiškimas leidžia už akių nuteistam atsakovui užginčyti teismo sprendimą. Tokiu atveju sprendimą priėmęs teismas bylą nagrinėja dar kartą. Išskyrus keletą išimčių, teikti **apeliacinius skundus** gali visos suinteresuotosios šalys. Tiek nuteistasis, civilinis ieškovas, ieškovas ar atsakovas, tiek prokuratūra gali prašyti bylą nagrinėti antrą kartą. Apeliacinį skundą visada nagrinėja aukštesnės instancijos nei pirmąjį sprendimą priėmęs teismas.

Toliau pateikiamoje lentelėje **apžvelgiami teismai, nagrinėjantys apeliacinius skundus** pagal tai, koks teismas priėmė ginčijamą sprendimą:

Sprendimas		Apeliacinis skundas
Taikos teismas	– civilinės bylos	Pirmosios instancijos teismas (Civilinių bylų skyrius)
	– komercinės bylos	Komercinių bylų teismas
Policijos teismas	– baudžiamosios bylos	Pirmosios instancijos teismas (Baudžiamųjų bylų teismas)
	– civilinės bylos	Pirmosios instancijos teismas (Civilinių bylų teismas)
Darbo ginčų teismas		Darbo ginčų apeliacinis teismas
Pirmosios instancijos teismas		Apeliacinis teismas
Komercinių bylų teismas		Apeliacinis teismas

Apeliacine instancija pirmosios instancijos arba apeliacinio teismo teisėjai antrą ir paskutinį kartą bylą nagrinėja iš esmės ir priima galutinį sprendimą. Tačiau šalys dar gali **teikti kasacinį skundą**.

Iš tiesų be paprastųjų sprendimo apskundimo būdų, yra ir vadinamieji **nepaprastieji apskundimo būdai**, kurių pagrindinis **kasacinis skundas**. Skundo pateikimas Kasaciniam teismui nereiškia, kad kreipiamasi į trečiąją instanciją ar į teismą, užimantį trečiąją teismų sistemos pakopą. Kasacinis teismas nenagrinėja jam perduotos bylos faktų, o tikrina, ar sprendimas priimtas nepažeidžiant teisės.

Be minėtųjų teismų, Belgijoje veikia dar du teismai, vykdantys kontrolės funkciją: **Valstybės taryba** ir **Konstitucinis Teismas**. Valstybės taryba – tai aukščiausios instancijos administracinis teismas, kontroliuojantis viešąjį administravimą. Jis imasi veiksmų, jeigu, piliečio nuomone, viešojo administravimo institucijos nesilaikė teisės aktų. Konstitucinio Teismo vaidmuo – užtikrinti, kad įstatymai, dekretai ir įsakai atitiktų Konstituciją, ir prižiūrėti, kad būtų tinkamai paskirstytos Belgijos valdžios institucijų kompetencijos.

Teisinių duomenų bazės

Belgijos teisminės valdžios portale, be kitų dokumentų, galima rasti Belgijos teismų praktiką, teisės aktus ir leidinį *Moniteur belge*.

Ar šiomis duomenų bazėmis galima naudotis nemokamai?

Taip, duomenų baze galima naudotis **nemokamai**.

Nuorodos

Federacinė viešoji teisingumo tarnyba

Paskutinis naujinimas: 28/07/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (bg) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Bulgarija

Šiame skirsnyje pateikiama informacija apie Bulgarijos teismų sistemą.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Bulgarijoje teisingumą vykdo yra trijų instancijų teismai. Teismai yra valstybės institucijos, vykdančios teisingumą civilinėse, baudžiamosiose ir administracinėse bylose.

Bulgarijoje veikia tokie teismai:

apylinkės teismai (113),

apygardos teismai (28),

administraciniai teismai (28),

Specializuotas baudžiamųjų bylų teismas (1),

apeliaciniai teismai (5),

Specializuotas apeliacinis baudžiamųjų bylų teismas (1),

karo teismai (5),

Apeliacinis karo teismas (1),

Aukščiausiasis kasacinis teismas (1),

Aukščiausiasis administracinis teismas (1).

Teismų administravimas

Bulgarijos teismų sistemos struktūrą ir teismų veiklą reglamentuoja Teismų sistemos įstatymas, kuriame nustatyta teisminių institucijų struktūra ir veiklos principai ir apibrėžta jų tarpusavio sąveika bei sąveika su teisėkūros ir vykdomosios valdžios institucijomis.

Pagal Teismų sistemos įstatymą, kuris paskelbtas oficialiajame leidinyje Nr. 64/2007, aukščiausios pakopos administracinė institucija, atsakinga už teismų valdymą ir jų nepriklausomumo užtikrinimą, yra Aukščiausioji teismų taryba. Ji nustato teismų sudėtį ir organizuoja jų veiklą, o teismų reikalus tvarko nepažeisdama atitinkamų teismų nepriklausomumo.

Remdamasi teisingumo ministro pasiūlymu, Aukščiausioji teismų taryba nustato teisminių apylinkių skaičių ir vietas, kuriose veikia apylinkės, apygardos, administraciniai ir apeliaciniai teismai, o kartu su Gynybos ministru sprendžia dėl karo teismų.

Apylinkės, apygardos, administracinių, karo ir apeliacinių teismų teritorinė jurisdikcija ne visada atitinka administracinį šalies teritorijos suskirstymą.

Teismų rūšys. Trumpas aprašas

Apylinkės teismai. Apylinkės teismai yra pagrindiniai teismai, kuriuose bylos nagrinėjamos pirma instancija. Jų sprendimai gali būti skundžiami atitinkamame apygardos teisme.

Apygardos teismai. Apygardos teismai veikia kaip pirmosios ir antrosios instancijų teismai. Kaip pirmosios instancijos teismai, jie nagrinėja aiškiai nustatytų kategorijų bylas dėl didelių sumų arba visuomenei svarbias bylas. Kaip antrosios (apeliacinės) instancijos teismai, jie peržiūri apylinkės teismų priimtus sprendimus.

Administraciniai teismai. Administraciniai teismai kompetentingi nagrinėti visus ieškinius, kuriuose prašoma priimti, iš dalies pakeisti, atšaukti ar panaikinti administracinius teisės aktus; pripažinti, kad susitarimas, kuriam taikomas Administracinio proceso kodeksas, yra negaliojantis ir niekinis; apginti nuo neteisėtų valdžios institucijų veiksmų ir neveikimo; apginti nuo neteisėto priverstinio vykdymo; atlyginti žalą, patirtą dėl neteisėtų administracinės valdžios institucijų ar pareigūnų aktų, veiksmų ar neveikimo; atlyginti žalą, patirtą dėl priverstinio vykdymo; paskelbti administracinio teismo sprendimą niekiniu, negaliojančiu arba jį panaikinti; priimti sprendimą, kad administracinis teisės aktas, kuriam taikomas Administracinio proceso kodeksas, yra neautentiškas. Pareikšti ieškinį, kuriuo prašoma įvertinti, ar egzistuoja teisė ar teisiniai santykiai administracinės teisės požiūriu, gali bet kuris asmuo, jei klausimas susijęs su jo interesais ir kitų priemonių tam nėra.

Bylas nagrinėja administracinis teismas, kurio teritorinėje jurisdikcijoje yra ginčijamą administracinį teisės aktą priėmusi valdžios institucija. Jei ši institucija yra užsienyje, byla parduodama Sofijos administraciniam teismui.

Administraciniai aktai, kuriais tiesiogiai įgyvendinama nacionalinė Bulgarijos užsienio, gynybos ar saugumo politika, negali būti skundžiami apeliacine tvarka, nebent tai numatyta įstatymais.

Kiti specializuoti teismai

Karo teismai pirmąja instancija nagrinėja baudžiamąsias bylas dėl nusikaltimų, kuriuos, kaip įtariama, tiesiogiai ar netiesiogiai vykdydami savo funkcijas padarė Gynybos ministerijoje, Bulgarijos armijoje ir kitose Gynybos ministerijai atskaitingose tarnybose, taip pat Nacionalinėje saugumo tarnyboje ir Nacionalinėje žvalgybos tarnyboje tarnybą atliekantys generolai, karininkai, seržanto ar eilinio laipsnį turintys asmenys ir civiliai. Antrosios instancijos teismas šiose bylose yra Apeliacinis karo teismas. Karo teismų jurisdikcija nustatyta Baudžiamojo proceso kodekse. Šių teismų statusas yra toks pat kaip apygardos teismų.

Apeliacinis karo teismas yra tik vienas. Jis nagrinėja apeliacinius skundus ir ginčus dėl visų šalies karo teismų priimtų sprendimų.

Apeliaciniai teismai nagrinėja apeliacinius skundus ir ginčus dėl sprendimų, pirmąja instancija priimtų jų teritorinei jurisdikcijai priklausančių apygardos teismų.

Specializuotas baudžiamųjų bylų teismas, veikiantis Sofijoje, prilygsta apygardos teismui. Jo jurisdikcija nustatyta įstatymais. Nusikaltimai, patenkantys į Specializuoto baudžiamųjų bylų teismo jurisdikciją – pirmiausia organizuotų nusikalstamų grupuočių ar jų užsakymu padaryti nusikaltimai, išvardyti Baudžiamojo proceso kodekso 411a straipsnio baigtiniame sąraše.

Specializuotas apeliacinis baudžiamųjų bylų teismas nagrinėja apeliacinius skundus ir ginčus dėl Specializuoto baudžiamųjų bylų teismo priimtų sprendimų.

Aukščiausiasis kasacinis teismas yra aukščiausioji instancija baudžiamosiose ir civilinėse bylose. Jo jurisdikcija apima visą Bulgarijos Respublikos teritoriją. Jis aukščiausiąja instancija peržiūri visų teismų sprendimus, užtikrindamas tinkamą ir vienodą įstatymų taikymą. Šis teismas yra Sofijoje.
Aukščiausiasis administracinis teismas aukščiausiąja instancija peržiūri visų administracinių teismų sprendimus, užtikrindamas tinkamą ir vienodą įstatymų taikymą.
Aukščiausiasis administracinis teismas nagrinėja skundus ir ginčus dėl teisės aktų, priimtų Ministrų tarybos, Ministro pirmininko, Ministro pirmininko pavaduotojo, ministrų, kitų Ministrų tarybai tiesiogiai pavaldžių institucijų vadovų, taip pat dėl Aukščiausiosios teismų tarybos, Bulgarijos nacionalinio banko, apskričių administracijų vadovų aktų ir kitų įstatymais nustatytų aktų; jis sprendžia bylas dėl antrinės teisės aktų teisėtumo; kasacine instancija jis peržiūri teismų priimtus aktus, sprendžia administracines bylas ir nagrinėja prašymus panaikinti sprendimus administracinėse bylose.
Arbitražo teismas prie Bulgarijos prekybos ir pramonės rūmų
Arbitražo teismas sprendžia civilinius ginčus ir ginčus dėl klausimų, nesureguliuotų sutartimis ar dėl sutarčių koregavimo atsižvelgiant į pasikeitusias aplinkybes – šiuo atveju nėra svarbu, ar Bulgarijoje yra tik vienos, ar abiejų šalių registruota buveinė arba gyvenamoji vieta.
Bulgarijos Respublikos Konstitucinis Teismas
Bulgarijos Konstitucinis Teismas užtikrina demokratinių procesų Bulgarijoje tęstinumą – jų įgyvendinimas yra pagrindinis Konstitucijoje nustatytas tikslas. Šis teismas nepriklauso teismų sistemai. Tai nepriklausoma institucija, kurios įgaliojimai nustatyti pačioje Konstitucijoje ir kuri veikia vadovaudamasi atskiru įstatymu. Konstitucinio Teismo sprendimai dėl, be kita ko, piliečių žmogaus teisių ir teisėtų interesų apsaugos, valdžios galių atskyrimo, nuosavybės neliečiamumo, laisvės turėti verslą, žiniasklaidos nepriklausomumo ir cenzūros draudimo, Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos atitikties Konstitucijai buvo plačiai aptarti visuomenėje ir tarptautiniu mastu.
Teisinių duomenų bazės
Visi Bulgarijos teismai turi interneto svetainę, kurioje teikiama informacija apie teismo struktūrą ir veiklą, o taip pat apie jų išnagrinėtas ir nagrinėjamas bylas.
Aukščiausiosios teismų tarybos svetainėje pateikiamas išsamus Bulgarijos teismų sąrašas, jų adresai ir interneto svetainės (tik bulgarų kalba).
Svarbiausios teismų svetainės:
Sofijos apylinkės (*Sofiyski Rayonen Sad*)
Sofijos miesto teismas (*Sofiyski Gradski Sad*)
Sofijos apygardos teismas (*Sofiyski Okrazhen Sad)*
Specializuotas bylų teismas (*Spetsializiran Nakazatelen Sad*)
Sofijos apeliacinis teismas (*Sofiyski Apelativen Sad*)
Apeliacinis karo teismas (*Voenno Apelativen Sad*)
Specializuotas apeliacinis karo teismas (*Apelativen Spetsializiran Nakazatelen Sad*)
Aukščiausiasis administracinis teismas (*Varhoven Administrativen Sad*)
Aukščiausiasis kasacinis teismas (*Varhoven Kasatsionen Sad*)
Konstitucinis Teismas (*Konstitutsionen Sad*)
Elektroninės duomenų bazės:
Mokamos
Apis
Ciela
Teisės enciklopedija (*Yuridicheska Entsiklopedia*)
Nemokamos
Lex
Elektroninis Oficialusis leidinys (*Elektronen Darzhaven Vestnik)*
Kitos naudingos svetainės, kuriose teikiama teisinė informacija:
Nacionalinė Asamblėja (*Narodno Sabranie*)
Ministrų Taryba (*Ministerski Savet*)
Teisingumo ministerija (*Ministerstvo na Pravosadieto*)
Aukščiausioji teismų taryba (*Vissh Sadeben Savet*)
Paskutinis naujinimas: 29/06/2023
Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Čekija

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Čekijos teismų sistemą sudaro Čekijos Respublikos Konstitucinis Teismas ir bendrosios kompetencijos teismai.
Bendrosios kompetencijos teismų sistemai priklauso Aukščiausiasis Teismas (*nejvyšší soud*), Aukščiausiasis administracinis teismas (*nejvyšší správní soud*), aukštieji teismai (*vrchní soudy*), apygardos teismai (*krajské soudy*) ir apylinkės teismai (*okresní soudy*).

Teismų administravimas

Centrinė valstybinė teismų administravimo institucija yra Čekijos Respublikos Teisingumo ministerija.
Vadovaudamasi Teismų ir teisėjų įstatymu Nr. 6-2002, Teisingumo ministerija – tiesiogiai ar per teismų pirmininkus – administruoja aukštuosius teismus, apygardos teismus ir apylinkės teismus. Apylinkės teismus Teisingumo ministerija taip pat gali administruoti per apygardos teismų pirmininkus.
Tam tikras valdymo funkcijas atlieka Čekijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas (ar tam tikrais atvejais jo pavaduotojas) ir Čekijos Respublikos Aukščiausiojo administracinio teismo pirmininkas (ar tam tikrais atvejais jo pavaduotojas).
Valstybinis teismų administravimas vykdomas atsižvelgiant į pastabas, pateikiamas teismų tarybų, įsteigtų prie Čekijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo, Čekijos Respublikos Aukščiausiojo administracinio teismo, aukštųjų teismų, apygardos teismų ir visų apylinkės teismų.
Tam tikras administracines užduotis atlieka teismų administracijos vadovai, atskaitingi teismo pirmininkui.

Teismų rūšys. Trumpas aprašas

Bendrosios kompetencijos teismų sistemą sudaro keturios organizacinės pakopos:
apylinkės teismai; teritorinių teismų (*obvodní soudy*) sostinėje Prahoje ir municipalinio teismo Brno statusas yra toks pat kaip apylinkės teismų;
Brno, Česke Budejovicų, Hradec Kralovės, Ostravos, Pilzeno, Prahos, Ūsčio prie Labės apygardos teismai ir Prahos municipalinis teismas;
Prahos ir Olomouco aukštieji teismai;

Aukščiausiasis Teismas ir Aukščiausiasis administracinis teismas Brno.

Specializuotų teismų sistemai priklauso tik Čekijos Respublikos Konstitucinis Teismas

Teismų hierarchija

Čekijos teismų sistema yra dviejų instancijų – tai lemia ir teisių gynimo sistemos hierarchinę struktūrą. Todėl hierarchinė teismų sistema, atsižvelgiant į konkrečios teismų rūšies vietą teismų sistemoje, yra trijų pakopų.

Daugiau informacijos apie tai pateikiama skyriuje apie Čekijos bendrosios kompetencijos teismų sistemą.

Pagal Teismų ir teisėjų įstatymą Nr. 6/2002:

Apylinkės teismai

a) priima sprendimus pirmąja instancija, nebent teismo procesą reglamentuojančiais įstatymais būtų nustatyta kitaip;

b) priima sprendimus šiame įstatyme nustatytose bylose.

Apygardos teismai

a) teismo proceso įstatymu nustatytose bylose priima sprendimus antrąja instancija, jei pirmąja instancija sprendimas buvo priimtas jų jurisdikcijai priklausančio apylinkės teismo;

b) teismo proceso įstatymu nustatytose bylose priima sprendimus pirmąja instancija;

c) šio įstatymo nustatytais atvejais priima sprendimus administracinėje bylose;

d) priima sprendimus šiame įstatyme nustatytose bylose.

Aukštieji teismai

a) teismo proceso įstatymu nustatytose bylose priima sprendimus antrąja instancija, jei pirmąja instancija sprendimas buvo priimtas jų jurisdikcijai priklausančio apygardos teismo;

b) priima sprendimus šiame įstatyme nustatytose bylose.

Čekijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas

Kaip aukščiausioji teisminė instancija visais klausimais dėl teismų jurisdikcijos civilinėse ir baudžiamosiose bylose, Čekijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas užtikrina teismų sprendimų nuoseklumą bei teisėtumą ir todėl yra įgaliotas:

a) teismo proceso įstatymais nustatytose bylose priimti sprendimus dėl ypatingųjų skundų;

b) priimti sprendimus kitose bylose, nustatytose konkrečiais įstatymais ar Parlamento ratifikuota tarptautine sutartimi, kuri yra paskelbta ir privaloma Čekijai.

Be to, Aukščiausiasis Teismas priima sprendimus:

a) dėl užsienio teismų sprendimų pripažinimo ir vykdymo, jei taip nustatyta konkrečiais įstatymais ar Parlamento ratifikuota tarptautine sutartimi, kuri yra paskelbta ir privaloma Čekijai;

b) kitose bylose, nustatytose konkrečiais įstatymais ar Parlamento ratifikuota tarptautine sutartimi, kuri yra paskelbta ir privaloma Čekijai.

Aukščiausiasis Teismas prižiūri ir vertina galutinius teismų sprendimus civilinėse bei baudžiamosiose bylose ir, siekdamas užtikrinti nuoseklią teismų praktiką, jų pagrindu teikia teismams nuomones dėl sprendimų konkrečių rūšių bylose.

Pagal Įstatymą Nr. 150/2002 (Administracinio proceso kodeksą):

Čekijos Respublikos Aukščiausiasis administracinis teismas

Kaip aukščiausioji teisminė instancija visais klausimais dėl teismų jurisdikcijos administracinėse bylose Aukščiausiasis administracinis teismas užtikrina teismų sprendimų nuoseklumą ir teisėtumą nagrinėdamas skundus šiuo įstatymu nustatytose bylose ir priimdamas sprendimus kitose bylose, nustatytose šiuo ar kitu konkrečiu įstatymu.

Aukščiausiasis administracinis teismas prižiūri ir vertina galutinius teismų sprendimus administracinėse bylose ir, siekdamas užtikrinti nuoseklią teismų praktiką, jų pagrindu teikia teismams nuomones dėl sprendimų konkrečių rūšių bylose.

Kad užtikrintų administracinių institucijų priimamų sprendimų teisėtumą ir nuoseklumą, šiuo įstatymu nustatytais atvejais, taikydamas jame nustatytas procedūras, Aukščiausiasis administracinis teismas, vykdydamas savo teisminius įgaliojimus, gali išspręsti tam tikrus klausimus iš esmės.

Teisinių duomenų bazės

Teisingumo portalas

Viešojo administravimo svetainė

Ar duomenų baze galima naudotis nemokamai?

Abi interneto svetainės yra nemokamos.

Trumpas turinio aprašas

Teisingumo portale pateikiama informacija apie teisingumo ministeriją, visus teismus, prokuratūrą ir nurodomi jų kontaktiniai duomenys.

Oficialioje Vyriausybės svetainėje skelbiami Čekijos Respublikos teisės aktai, paskelbti Oficialiajame leidinyje.

Paskutinis naujinimas: 15/06/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Danija

Šiame skyriuje pateikiama Danijos teismų sistemos apžvalga.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Danijos teismų sistemą sudaro:

Aukščiausiasis Teismas,

du aukštieji teismai,

Jūrų ir komercinis teismas,

Žemės kadastro teismas,

24 apylinkių teismai,

Farerų salų ir Grenlandijos teismai,

Apeliacinių skundų leidimo taryba,

Specialusis kaltinimo ir peržiūros teismas,

Danijos teisėjų skyrimo taryba ir

Danijos teismų administracija.

Teismų administravimas

Teismus administruoja **Danijos teismų administracija**, kuri **1999 m. liepos 1 d**. buvo įsteigta kaip nauja nepriklausoma institucija. Ši įstaiga užtikrina tinkamą ir pakankamą teismų ir Apeliacinių skundų leidimo tarybos lėšų, personalo, pastatų ir informacinių technologijų administravimą.
Danijos teismų administracijai vadovauja **valdytojų taryba** ir **direktorius**. Danijos teismų administracija pavaldi Teisingumo ministerijai, tačiau ministras neturi įgaliojimų nurodyti ir negali pakeisti Danijos teismų administracijos priimtų sprendimų.
Valdytojų taryba yra vyriausiasis vykdymo organas ir iš esmės atsakinga už Danijos teismų administracijos veiklą. Direktorius, kurį skiria ir gali atleisti valdytojų taryba, yra atsakingas už kasdienį valdymą. Nereikalaujama, kad direktorius turėtų teisinį išsilavinimą.
Danijos teismų administravimo įstatyme yra nustatyta Danijos teismų administracijos valdytojų tarybos sudėtis. Valdytojų tarybą sudaro 11 narių, aštuoni iš jų yra teismo atstovai, vienas teisininkas ir du asmenys, turintys specialų vadybininko ir socialinį išsilavinimą.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos galima rasti nuolat atnaujinamoje Danijos teismų sistemos apžvalgoje ir aprašyme.

Susijusios nuorodos

Civilinių reikalų agentūra

Paskutinis naujinimas: 04/05/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.
Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.
Jis jau išverstas į šias kalbas: de.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Vokietija

Šiame skyriuje apžvelgiama Vokietijos teismų sistema.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Vokietijos valstybinė santvarka – federacinė respublika todėl teismų sistema yra federalinė. Teisingumą vykdo federaliniai teismai ir **16 federacijos žemių** (*Länder*) teismų. Vykdant teisingumą, pagrindinis darbo krūvis tenka žemių teismams.
Vokietijos teismų sistema suskirstyta į penkias **nepriklausomas specializuotas teismingumo arba kompetencijos sritis**:
bendrasis teismingumas,
darbo ginčų teismingumas,
bendrasis administracinis teismingumas,
mokesčių reikalų teismingumas,
socialinių reikalų teismingumas.
Be šių specializuotų kompetencijos sričių, išskiriama konstitucinė kompetencija, kurią turi **Federalinis Konstitucinis Teismas** ir **atskirų žemių konstituciniai teismai**.
Vokietijos teismų sistemos apžvalgą galite rasti Vokietijos federalinės teisingumo ministerijos interneto svetainėje.

Teismų administravimas

Žemių (*Länder*) teismus bendrai administruoja žemių federalinės teisingumo ministerijos. Federacijos lygmeniu federalinis **teisingumo ministras** yra atsakingas už Federalinį Teisingumo Teismą, Federalinį administracinį teismą ir Federalinį finansinių bylų teismą. Federalinė darbo ir socialinių reikalų ministerija yra atsakinga už Federalinį darbo ginčų teismą ir Federalinį socialinių bylų teismą.
Atsakingosios ministerijos taip pat administruoja atitinkamus biudžeto išteklius. Vienintelė išimtis – Federalinis Konstitucinis Teismas, kuriam suteikta organizacinė autonomija, kaip nepriklausomam konstituciniam valdžios organui. Jis pateikia tvirtinti savo sudaryto biudžeto projektą.

Teismų rūšys. Trumpas aprašas

Vokietijos teismų sistemoje teismai skirstomi į bendrosios kompetencijos teismus ir specializuotos kompetencijos teismus. Bendroji teismų kompetencija apima civilinę ir baudžiamąją teiseną. Specializuotos kompetencijos teismai yra administraciniai teismai, finansinių bylų teismai, darbo ginčų teismai ir socialinių bylų teismai. Be to, yra konstitucinė jurisdikcija, kurią sudaro Federalinis Konstitucinis Teismas ir atskirų žemių (*Länder*) konstituciniai teismai.

Teismų hierarchija

Žr. Vokietijos Federalinės teisingumo ministerijos teismų hierarchijos apžvalgą.

Susijusios nuorodos

Vokietijos Federalinės teisingumo ministerijos svetainė
Federalinis Teisingumo Teismas
Federalinis administracinis teismas
Federalinis finansinių bylų teismas
Federalinis darbo ginčų teismas
Federalinis socialinių bylų teismas
Federalinis Konstitucinis Teismas
Federalinė teisingumo ministerija

Paskutinis naujinimas: 14/05/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Estija

Šiame skyriuje pateikiama Estijos teismų sistemos apžvalga.

Teisingumo užtikrinimas. Teismų sistema

Estijos Konstitucijoje įtvirtinta, kad teisingumą vykdo tik teismai. Teisingumą teismai vykdo pagal Konstituciją ir kitus įstatymus. Konstitucijoje nustatyta, kad Estijos teismų sistema turi išimtinę kompetenciją vykdyti teisingumą. Teismas veikia nepriklausomai nuo vykdomosios ir įstatymų leidžiamosios valdžios.

Teismų administravimas

Pirmosios ir antrosios instancijos teismus administruoja Teisingumo ministerija kartu su Teismų administravimo taryba. Teismų administravimo taryba yra patariamoji valdyba, kuriai pavesta administruoti teismų sistemą ir prižiūrėtų teismų darbą. Jai pirmininkauja Vyriausiasis Aukščiausiojo Teismo teisėjas.
Pirmosios ir antrosios instancijos teismai finansuojami iš valstybės biudžeto per Teisingumo ministerijos biudžetą. Aukščiausiasis Teismas savo veiklą administruoja nepriklausomai ir turi atskirą biudžetą.

Teismų administravimo tarybą sudaro:
Vyriausiasis Aukščiausiojo Teismo teisėjas (taip pat pirmininkauja tarybai);
penki teisėjai, kuriuos trejų metų kadencijai (*en banc*) paskiria visi teisėjai;
du Estijos Parlamento nariai;
advokatas, kurį paskiria Advokatūros valdyba;
vyriausiasis prokuroras arba jo paskirtas prokuroras;
teisės kancleris arba jo paskirtas atstovas;
teisingumo ministras arba jo atstovas dalyvauja tarybos darbe ir turi teisę pasisakyti. Teisingumo ministras gali sušaukti posėdžius, tačiau neturi balso teisės.
Daugiau informacijos apie Teismų administravimo tarybą galima rasti čia.

Teismų hierarchija

Estijos teismų sistema yra **trijų pakopų**:
apylinkės ir **administraciniai** teismai yra pirmosios instancijos teismai;
apygardos teismai (apeliaciniai teismai) yra antrosios instancijos teismai;
Aukščiausiasis Teismas yra paskutinė (kasacinė) instancija.
Kaip bendrosios kompetencijos teismai apylinkės teismai nagrinėja civilines, baudžiamąsias ir smulkių teisės pažeidimų bylas. Pirmąja instancija administraciniai teismai nagrinėja administracines bylas, kurios patenka į jų įstatymais nustatytą jurisdikciją. Apygardos teismai yra antrosios instancijos teismai, nagrinėjantys apeliacinius skundus dėl apylinkės ir administracinių teismų sprendimų. Aukščiausiasis teismas yra paskutinės instancijos teismas, nagrinėjantis kasacinius skundus dėl apygardos teismų sprendimų. Aukščiausiasis Teismas taip pat atlieka konstitucinę peržiūrą.

Teisinių duomenų bazės

Bendros informacijos apie Estijos teisės sistemą galima rasti Teisingumo ministerijos svetainėje.
Estijos teismų sistemos apžvalga taip pat pateikta Teismų svetainėje.

Ar šia duomenų baze galima naudotis nemokamai?

Susipažinti su Estijos teisės ir teismų sistema galima **nemokamai**.

Paskutinis naujinimas: 06/01/2022
Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (en) neseniai atlikta pakeitimų.
Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Airija

Šiame skyriuje apžvelgiama Airijos teismų sistema.

Airijos teisėtvarkos sistema

Teismų tarnyba, 1998 m. Teismų tarnybos įsaku vyriausybės įkurtas nepriklausomas juridinis asmuo, pradėjo veikti 1999 m. lapkričio mėn. ir laikosi šių įstatymo nustatytų valdžios institucijos įsipareigojimų:
- administruoti teismus;
- teikti pagalbines paslaugas teisėjams;
- teikti visuomenei informaciją apie teismų sistemą;
- aprūpinti, valdyti ir prižiūrėti teismų pastatus;
- teikti paslaugas teismų naudotojams.

Airijos konstitucijoje nurodyta, kad teisingumas turi būti vykdomas įstatymu įsteigtuose teismuose; jį vykdo pagal vyriausybės rekomendacijas prezidento paskirti teisėjai; konstitucija užtikrina, kad visi teismai vykdydami savo teismines funkcijas yra visiškai nepriklausomi. Teisėjas gali būti pašalintas iš pareigų tik dėl įrodyto netinkamo elgesio arba neįgalumo ir tik abiejų parlamento rūmų (Oireachtas) sprendimu.

Teismų sistemos struktūra

Konstitucijoje apibrėžiamą teismų sistemos struktūrą sudaro aukščiausios instancijos teismas, Aukščiausiasis Teismas, ir pirmosios instancijos teismai, tarp jų – Aukštasis teismas, turintis neribotą jurisdikciją nagrinėti visas baudžiamąsias ir civilines bylas, ir ribotos jurisdikcijos teismai: apygardos teismas ir apylinkės teismas, kurių veikla organizuojama regioniniu pagrindu.
Dėl baudžiamųjų bylų 38 straipsnyje nurodyta: „Asmuo, kaltinamas padaręs nusikaltimą, teisiamas tik pagal įstatymą.“ Nesunkūs nusikaltimai nagrinėjami supaprastinta tvarka, o asmuo, apkaltintas padaręs sunkesnį nusikaltimą, negali būti teisiamas be prisiekusiųjų. Konstitucijoje taip pat numatyta steigti specialiuosius teismus, siekiant užtikrinti veiksmingą teisingumo vykdymą, jei bendrosios kompetencijos teismai negalėtų to padaryti.
Visuomenė gali dalyvauti visuose teismo posėdžiuose, išskyrus uždarus posėdžius (in camera), – tai reiškia, kad byla nėra atvira plačiajai visuomenei.

Civilines bylas nagrinėjančių teismų struktūra:

Aukščiausiasis teismas	Aukštasis teismas
(būstinė Dubline) Apeliacinė jurisdikcija	(būstinė Dubline) Neribota pirminė jurisdikcija ir apygardų teismų bei tam tikrų kitų teismų apeliacinė jurisdikcija
Apygardų teismai	**Apylinkių teismai**
(būstinės visų 26 apskričių centruose) Pirminė jurisdikcija (ieškiniai iki 38 092,14 €) ir apygardų teismų bei tam tikrų kitų teismų apeliacinė jurisdikcija	(būstinės visose 24 apylinkėse) Pirminė jurisdikcija (ieškiniai iki 6 348,69 €) (įskaitant tam tikrų vartotojų ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, kai suma ne didesnė kaip 1 269,74 €)

Paskutinis naujinimas: 18/01/2024
Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Graikija

Šiame skyriuje pateikiama Graikijos teismų sistemos apžvalga.

Teisingumo užtikrinimas. Teismų sistema

Graikijoje teisingumo užtikrinimas – viena iš trijų valstybės funkcijų. Vadovaujantis **valdžių padalijimo** principu, teismai yra **nepriklausomi** nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių.

Teismų rūšys. Trumpas aprašas

Teismai Graikijoje skirstomi į šias pagrindines **kategorijas**:

administraciniai teismai (gr. *Dioikitika dikastiria*)

civilinių bylų teismai (gr. *Politika dikastiria*)

baudžiamųjų bylų teismai (gr. *Poinika dikastiria*)

Teismų administravimas

Teismus administruoja teismo pareigūnai ir visų pirma teismo pirmininkas arba, atitinkamais atvejais, teismo trijų narių taryba.

Teismų hierarchija

Civilinių bylų teismai:

Aukščiausiasis Teismas (gr. *Areios Pagos*), Apeliacinis teismas, pirmosios instancijos teismai, apylinkės teismai

Baudžiamųjų bylų teismai:

Aukščiausiasis Teismas, apeliaciniai teismai, magistratų teismai, baudžiamųjų nusižengimų teismai

Administraciniai teismai:

Valstybės taryba, administraciniai apeliaciniai teismai, administraciniai teismai

Susijusios nuorodos

Valstybės taryba

Atėnų administracinis pirmosios instancijos teismas

Prokuratūra prie Atėnų pirmosios instancijos teismo

Teisingumo ministerija

Aukščiausiasis Teismas

Paskutinis naujinimas: 12/03/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (es) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Ispanija

Šiame skirsnyje bendrai apžvelgiama Ispanijos teismų sistema.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Teisingumo vykdymas

Tarp šiuolaikinių teismų sistemų Ispanijos sistema atitinka vadinamojo žemyninio modelio ypatumus.

Šio modelio pagrindiniai ypatumai:

teisinės sistemos viešojo ir privačiojo sektorių atskyrimas ir šios sistemos padalijimas į sritis, apimančias konstitucinius, baudžiamuosius, administracinius, mokesčių, civilinius, komercinius, socialinius ir procesinius klausimus;

įstatymų ir rašytinės teisės viršenybė pagal Civiliniame kodekse nustatytų teisės šaltinių – įstatymų, papročių ir bendrųjų teisės principų – sistemą;

teismų hierarchija ir teisminio apskundimo sistema.

Teismų rūšys. Trumpas aprašas

1978 m. Ispanijos Konstitucijoje nustatyta, kad Ispanija yra teisinė socialinė ir demokratinė valstybė, kurioje laisvė, teisingumas, lygybė ir politinis pliuralizmas ginami kaip svarbiausios teisinės sistemos vertybės.

Konstitucija grindžiama ispanų tautos, visų ispanų bendros ir nedalomos tėvynės, nesugriaunamu vieningumu; joje tautoms bei regionams, kurie įeina į jos sudėtį, pripažįstama ir užtikrinama teisė į savivaldą ir tarpusavio solidarumą.

Konstitucijos VI antraštinė dalis skiriama teismams, o jos 117 straipsnyje patvirtinama, kad teismų sistema ir veikla grindžiama vieningo teismingumo principu. Visais šiais principais grindžiama Ispanijos teismų sistema, kurioje nustatyta bendra jurisdikcija, priskiriama vienam teisėjų, priklausančių bendrosios kompetencijos teismams, korpusui.

Yra daug teismų, kurių darbas paskirstomas pagal jurisdikcijos sritis: nagrinėjamą klausimą, svarbą, asmenis, funkcijas ar teritoriją, nes skirtingą jurisdikciją turinčių teismų įvairovė neprieštarauja vieningo teismingumo principui.

Bendrosios kompetencijos teismai yra tie, kurie reglamentuojami Konstitucinio teismų įstatymo, taikant 1978 m. Ispanijos Konstitucijos 122 straipsnį.

Būtina išskirti tris pagrindinius aspektus:

teritorinį aspektą;

ar teismą sudaro vienas teisėjas, ar teisėjų kolegija;

jurisdikciją.

Teritorinis aspektas

Pagal 1985 m. liepos 1 d. Konstitucinio teisminių institucijų įstatymo Nr. 6/1985 preambulės nuostatas valstybė padalijama į **teismines teritorijas**: savivaldybes, apygardas, provincijas ir autonomines sritis, kuriose teisminę valdžią vykdo taikos teismai (*Juzgados de Paz*), pirmosios instancijos ir išankstinių/ikiteisminių tyrimų teismai (*Juzgados de Primera Instancia e Instrucción*), administraciniai teismai (*Juzgados de lo Contencioso-Administrativo*), socialinių reikalų teismai (*Juzgados de lo Social*), kalėjimų priežiūros teismai (*Juzgados de Vigilancia Penitenciaria*) ir nepilnamečių teismai (*Juzgados de Menores*), provincijos teismai (*Audiencias Provinciales*) ir aukštesnieji teisingumo teismai (*Tribunales Superiores de Justicia*). Visoje šalies teritorijoje teisminę valdžią vykdo Nacionalinis Teismas (*Audiencia Nacional*), Aukščiausiasis Teismas (*Tribunal Supremo*), centriniai tyrimo teismai (*Juzgados Centrales de Instrucción*) ir administraciniai teismai (*Juzgados de lo Contencioso-Administrativo*).

Vienas teisėjas ar teisėjų kolegija

Dėl **vieno teisėjo ar teisėjų kolegijos** pažymėtina, kad visuose teismuose, išskyrus Aukščiausiąjį Teismą, Nacionalinį Teismą, aukštesniuosius teisingumo teismus ir provincijos teismus, bylas nagrinėja vienas teisėjas.

Aukščiausiąjį Teismą sudaro pirmininkas, kolegijų pirmininkai ir teisėjai, kurie nustato kiekvienai kolegijai ir skyriui taikomus teisės aktus. Yra penkios kolegijos: civilinių, baudžiamųjų, administracinių, socialinių ir karo bylų kolegijos.

Nacionalinį Teismą sudaro pirmininkas, kolegijų pirmininkai ir teisėjai, kurie nustato kiekvienai kolegijai ir skyriui (apeliacinių, baudžiamųjų, administracinių ir socialinių bylų) taikomus teisės aktus.
Aukštesniuosiuose teisingumo teismuose yra keturios kolegijos (civilinių, baudžiamųjų, administracinių ir socialinių bylų). Juos sudaro pirmininkas, kuris taip pat yra civilinių ir baudžiamųjų bylų kolegijų pirmininkas, kolegijų pirmininkai ir teisėjai, nustatantys kiekvienai kolegijai taikomus teisės aktus.
Provincijos teismus sudaro pirmininkas ir du ar daugiau teisėjų. Teismai yra kompetentingi spręsti civilines ir baudžiamąsias bylas, jų skyrių sudėtis gali būti vienoda.
Teismų administracija
Konstituciniame teisminių institucijų įstatyme teismų administracija apibrėžiama kaip pagalbinio pobūdžio įstaiga, kuri padeda teisėjams ir teismams vykdyti teisminę veiklą.
Ji įsteigta siekiant, kad teismo procesas būtų veiksmingesnis, efektyvesnis ir skaidresnis, paspartinti procedūras ir skatinti įvairių institucijų bendradarbiavimą ir jų veiklos koordinavimą. Taigi teismų administracijos veikla vykdoma įsipareigojant užtikrinti kokybišką viešąją paslaugą, kuri būtų pasiekiama žmonėms, atitiktų konstitucines vertybes ir tenkintų esamus piliečių poreikius.
Tai yra naujas organizacinis modelis, kuriame taikomi naujoviški valdymo metodai. Jį sudaro įvairūs administraciniai vienetai: tiesioginę paramą teikiantys procesiniai vienetai (atitinkantys senuosius teismus (*juzgados*)), kurie padeda teisėjams vykdyti savo teismines funkcijas, ir bendrosios procesinės tarnybos, kurioms vadovauja teismų pareigūnai ir kurios atlieka visas neteismines funkcijas, pvz., priima dokumentus, tvarko šaukimus į teismą, įgyvendina sprendimus, vykdo neteismines procedūras, priima prašymus dėl nagrinėtinų ieškinių, perduoda šalims informaciją, šalina procedūrinius trūkumus ir t. t.
Bendrosios procesinės tarnybos yra trijų rūšių:
bendroji visuotinė tarnyba;
bendroji proceso organizavimo tarnyba;
bendroji vykdymo tarnyba.
2010 m. lapkričio mėn. naujas organizacinis teisminių institucijų administravimo modelis pradėtas taikyti Burgose ir Mursijoje. 2011 m. vasario mėn. teismų administracija buvo įsteigta Kaserese ir Siudad Realyje, o birželio mėn. – Leone, Kuenkoje ir Meridoje. 2013 m. ją numatoma įsteigti Seutoje ir Meliljoje. Šis organizacinis modelis taikomas kartu su senuoju teismų modeliu, kuris galioja visose kitose teritorijose.
Jurisdikcija
Be teritorinio aspekto, pažymėtini įvairūs klausimai ar bylos, kuriuos gali nagrinėti teismai ir pagal kuriuos nustatomos **keturios teisenos**:
civilinė: civilinei teisenai priklauso bylos, kurių nagrinėjimas nėra aiškiai priskiriamas kitų teismų teisenai. Todėl ją galima laikyti bendro pobūdžio teisena;
baudžiamoji: baudžiamajai teisenai priskiriamas baudžiamųjų bylų nagrinėjimas ir sprendimų priėmimas jose. Ispanijos teisei būdinga tai, kad iš baudžiamosios atsakomybės kylanti civilinė atsakomybė gali būti nagrinėjama kartu su baudžiamąja. Tokiu atveju teismas priima sprendimą dėl atitinkamo žalos ir nuostolių, patirtų dėl nusikaltimo ar nusižengimo, atlyginimo;
administracinė: vykdant administracinę teiseną kontroliuojamas valstybės institucijų veiklos teisėtumas ir turtinės atsakomybės ieškiniai prieš šias institucijas;
socialinė: nagrinėjami tiek socialinės teisės srities individualūs ginčai tarp darbuotojo ir darbdavio dėl darbo sutarties, kolektyvinės derybos, su socialine apsauga susiję ieškiniai arba ieškiniai prieš valstybę, kai ji yra atsakinga pagal darbo teisę.
Be šių keturių teisenų, Ispanijoje yra **karinė teisena**.
Karinė teisena yra vieningo teismingumo principo išimtis.
Daugiau informacijos pateikiama puslapyje apie Ispanijos bendrosios kompetencijos teismus.
Ispanijoje nėra ypatingosios teisenos, tačiau galima pažymėti, kad pagal nurodytas teisenas sukurti **konkrečių sričių specializuoti teismai**. **Tai, pavyzdžiui, teismai, kuriuose nagrinėjamos smurto prieš moteris bylos, kalėjimų priežiūros ar nepilnamečių teismai. Šie teismai yra bendrosios kompetencijos teismai, tačiau jų specializacija – konkrečių sričių bylos. Daugiau informacijos pateikiama skyrelyje „Specializuoti Ispanijos teismai“.**
Teismų hierarchija
Ispanija taiko dviejų instancijų sistemą, kurioje dėl apskundimo sistemos teismų struktūra yra hierarchiška.
Norint sužinoti, kokios yra apskundimo galimybės ir kokiam teismui turėtų būti pateiktas skundas, būtina susipažinti su kiekvieno teismo jurisdikcijos sritimis, nustatytomis pagal Ispanijos teisinę sistemą. **Daugiau informacijos pateikiama skyrelyje „Ispanijos bendrosios kompetencijos teismai“.**
Teisinių duomenų bazės
Ar duomenų bazėmis galima naudotis nemokamai?
Taip, jomis galima naudotis nemokamai.
Trumpa turinio santrauka
Teisės aktų duomenų bazės Ispanijos oficialusis leidinys.
Teismų praktikos duomenų bazės Teismų dokumentacijos centras.
Susijusios nuorodos
ISPANIJOS GENERALINĖ TEISMINIŲ INSTITUCIJŲ TARYBA
Paskutinis naujinimas: 17/01/2024
Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Prancūzija

Šiame skyriuje apžvelgiama Prancūzijos teismų sistema.

Teisingumo sistemos organizavimas. Teismų sistema ir administraciniai teismai
Teismai ir jų hierarchija
Teismų sistema
1. Pirmoji instancija:
Jurisdikcija nagrinėti civilines bylas
Teismas
Specializuoti civilinių bylų teismai (Darbo santykių teismas *(Conseil des Prud'hommes*), Komercinių bylų teismas (*Tribunal de commerce*) ir kt.)
Jurisdikcija nagrinėti baudžiamąsias bylas
Policijos teismas (pažeidimai)
Baudžiamųjų bylų teismas (nusikaltimai)
Prisiekusiųjų teismas (sunkūs nusikaltimai)
2. Antroji instancija: apeliaciniai teismai

3. Kasacinis teismas

Administraciniai teismai

1. Pirmoji instancija:

Administracinis teismas

Specializuoti administraciniai teismai (finansinių bylų teismai, kaip antai regioninė audito kolegija, socialinės pagalbos teismai, drausmės teismai)

2. Antroji instancija:

Administraciniai apeliaciniai teismai

Specializuoti administraciniai apeliaciniai teismai (Audito Rūmai, Centrinė socialinės pagalbos komisija ir kt.)

3. Valstybės Taryba

Išsamesnė informacija pateikiama Valstybės Tarybos interneto svetainėje.

Teisinių duomenų bazės

Prancūzijos teisinės duomenų bazės yra prieinamos internetu kaip viešoji paslauga. Légifrance tinklavietę sudaro:

Kasacinio teismo ir apeliacinių teismų sprendimai (bazės «„CASS“», «„INCA“» ir «„CAPP“»)

valstybės tarybos sprendimai,

Administracinių apeliacinių teismų sprendimai

atrinkti administracinių teismų sprendimai (bazėje« „JADE“»).

Ar šiomis duomenų bazėmis galima naudotis nemokamai?

Duomenų bazėmis galima naudotis nemokamai.

Susijusios nuorodos

Kompetentingų teismų paieška

Teisingumo organizavimas. Prancūzija

Paskutinis naujinimas: 19/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Kroatija

Kroatijos Respublikos teisingumo sistema

Kroatijos Respublikos Konstitucijoje nustatyta, kad Kroatijoje Respublikoje valdžia padalijama vadovaujantis trijų valdžių padalijimo principu, todėl įstatymų leidžiamąją valdžią vykdo Kroatijos parlamentas, įstatymų vykdomąją valdžią – Kroatijos Respublikos vyriausybė, o teisminę valdžią – Kroatijos teismai. Valdžios institucijos tarpusavyje bendradarbiauja ir tikrina vienos kitų darbą, tuo pačiu išlaikydamos nepriklausomumą nuo kitų valdžios institucijų funkcijų ir sprendimų priėmimo srityje. Kaip teisminės valdžios turėtojai, teismai teisingumą vykdo vadovaudamiesi Konstitucija, įstatymais ir kitais teisės aktais, taip pat Kroatijos Respublikos pasirašytomis ir ratifikuotomis tarptautinėmis sutartimis. Teisėjo pareigas vykdo Valstybės teismų tarybos paskirti teisėjai. Vykdydami jiems nustatytas teisėjo pareigas, teisėjai privalo būti nepriklausomi ir savarankiški ir naudotis įstatymu suteikiamu imunitetu. Teisėjo pareigos yra nuolatinės ir teisėjai negali eiti jokių kitų pareigų.

Kroatijos Respublikos teisminę (teisingumo) sistemą sudaro teismai, savarankiškos ir nepriklausomos teisminės įstaigos (generalinė prokuratūra), vykdomosios (Teisingumo ministerija), savarankiškos ir nepriklausomos įstaigos (Valstybės teismų taryba ir Prokuratūros taryba), savarankiška ir nepriklausoma tarnyba (teisininkai), savarankiška ir nepriklausoma viešoji tarnyba (notarai) ir viešoji institucija (Teismų akademija).

Kroatijos Respublikos teismų sistemos struktūra

Teisingumo ministerijos užduotis – išsaugoti teisinės tvarkos pagrindines vertybes, užtikrinti sąlygas tokios tvarkos tinkamam veikimui ir toliau plėtoti teismų sistemą.

Teisingumo ministerija atlieka:

administracines ir kitas užduotis, susijusias su:

civiline, baudžiamąja, baudžiamųjų nusižengimų teisena ir komercine teise, taip pat susijusias su administracine teisena; baudžiamąsias sankcijas ir sankcijas už nusižengimus vykdančių įstaigų darbo organizavimu, veikimu ir profesiniu mokymu; notarų ir teisininkų administracinėmis ir kitomis užduotimis; žyminiais ir notarų mokesčiais; tarptautine teisine pagalba ir kitomis teisinės pagalbos formomis; baudžiamųjų sankcijų vykdymu; malonės suteikimu ir lygtiniu paleidimu; administracines ir profesines užduotis, susijusias su probacija, kai sprendžiama dėl baudžiamojo persekiojimo ir kai nustatoma baudžiamosios sankcijos rūšis ir mastas; su laisvės atėmimu nesusijusių bausmių, taikomų suaugusiems nusikalstomos veikos vykdytojams, vykdymu; paramos aukoms ir liudytojams sistemos plėtojimu ir veiklos koordinavimu; teismų aprūpinimo kompiuteriais; **teisminių įstaigų, generalinės prokuratūros ir teisėsaugos institucijų atliekamų administracinių užduočių stebėsena**;

administracines ir kitas užduotis, susijusias su:

nuosavybės teise, turtiniais klausimais, susijusiais su nusavinimu ir kitais nuosavybės ribojimais; turtiniais klausimais, susijusiais su statybomis, žemės ūkio paskirties ir miško žeme; žemės konsolidavimu; žemės ir pastatų pardavimu ir įsigijimu ir žemės ūkio operacijomis, kurios nepriklauso kitų vyriausybės įstaigų kompetencijai; užsienio piliečių turtu; kompensacija už Jugoslavijos komunistinio režimo metais konfiskuotą turtą, kai tokios kompensacijos klausimai nepriklauso kitų vyriausybės įstaigų kompetencijai, ir buvusiosios Jugoslavijos Socialistinės Federacinės Respublikos turto paveldėjimu, teisėmis ir atsakomybe;

administracines ir profesines užduotis, susijusias su Kroatijos Respublikos vyriausybės bendradarbiavimu su tarptautiniais baudžiamaisiais teismais; atstovavimu Kroatijos Respublikai Tarptautiniame Teisme ir kituose tarptautiniuose teismuose, išskyrus atvejus, kai konkrečiame Kroatijos Respublikos vyriausybės sprendime nurodyta kitaip, ir užduotis, susijusias su žmogaus teisių apsauga ir tautinių mažumų teisėmis, kurios nepriklauso kitos vyriausybės įstaigos kompetencijai;

užduotis, susijusias su įmonių, kurios priklauso Kroatijos Respublikos valstybės turtui ir įmonių, kurios daugiausia dalyvauja Ministerijos kompetencijai priklausančioje veikloje, atsargų ir akcijų valdymu ir disponavimu, ir tas užduotis atlieka kartu su ministerija, atsakinga už valstybės turto valdymą;

užduotis, susijusias su Kroatijos Respublikos dalyvavimu Europos Sąjungos įstaigų veikloje, kai tokia veikla patenka į ministerijos jurisdikciją;

kitas užduotis, kurios specialiu įstatymu priskirtos ministerijos kompetencijai.

Kroatijos Respublikos teismai

Teismų įstatymu (*Zakon o sudovima*) reglamentuojama teismų organizacija, kompetencija ir jurisdikcija.

Kroatijos Respublikoje teisminę valdžią teismai vykdo kaip atskiros valdžios įstaigos. Savo valdžią jie vykdo savarankiškai ir nepriklausomai ir atsižvelgdami į įstatymuose nustatytą jurisdikciją.

Teismai sprendimus priima remdamiesi Kroatijos Respublikos Konstitucija, tarptautinėmis sutartimis, kurios yra Kroatijos Respublikos teisinės tvarkos dalis, pagal Kroatijos Respublikos Konstituciją priimtais įstatymais ir kitais teisės aktais, tarptautinėmis sutartimis ar įstatymais.
Teismai nagrinėja bylas dėl pagrindinių žmogaus teisių ir pareigų, Kroatijos Respublikos, vietos ir regioninių savivaldos institucijų teisių ir pareigų, kitų juridinių asmenų teisių ir pareigų; įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytų nusikaltimų, baudžiamųjų nusižengimų ir pažeidimų vykdytojams skelbia sankcijas ir kitas priemones; peržiūri viešojo administravimo institucijų bendro pobūdžio ir individualaus taikymo aktų teisėtumą; nagrinėja ginčus dėl asmeninių piliečių santykių, darbo, komercinės, nuosavybės ir kitas civilines bylas ir priima sprendimus dėl kitų teisinių bylų, kaip nustatyta įstatyme. Teismai teisingumą vykdo vadovaudamiesi Konstitucija, tarptautinėmis sutartimis, įstatymais ir kitais galiojančiais teisės šaltiniais.
Kroatijos Respublikoje teisminės valdžios funkcijas atlieka **bendrosios kompetencijos** ir **specializuoti teismai** ir **Kroatijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas (*Vrhovni sud Republike Hrvatske*), kuris yra aukščiausios instancijos teismas Kroatijos Respublikoje**.
Bendrosios kompetencijos teismai nagrinėja bylas, kurios nepriklauso specializuotų teismų jurisdikcijai. Bendrosios kompetencijos teismams priklauso municipaliniai teismai (*općinski sudovi*) ir apygardų teismai (*županijski sudovi*).
Specializuoti teismai nagrinėja bylas, kurios įstatymu priklauso jų jurisdikcijai. Specializuotiems teismams priklauso komerciniai teismai (*trgovački sudovi*), administraciniai teismai (*upravni sudovi*), baudžiamųjų nusižengimų teismai (prekršajni sudovi), Kroatijos Respublikos aukštasis komercinis teismas (*Visoki trgovački sud Republike Hrvatske*), Kroatijos Respublikos aukštasis administracinis teismas (*Visoki upravni sud Republike Hrvatske*) ir Kroatijos Respublikos aukštasis baudžiamųjų nusižengimų teismas (*Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske*).
Teismai taip pat skirstomi į pirmosios instancijos ir antrosios instancijos teismus.
Teisiniai klausimai nagrinėjami pirmosios instancijos teismuose. Tai yra municipaliniai, administraciniai, baudžiamųjų nusižengimų ir komerciniai teismai.
Antrosios instancijos teismai priima sprendimus dėl apskųstų pirmosios instancijos teismų priimtų sprendimų ir atlieka kitas įstatymu nustatytas užduotis.
Antrosios instancijos teismai yra apygardų teismai (susieti su municipaliniais teismais), Kroatijos Respublikos aukštasis komercinis teismas (susietas su komerciniais teismais), Kroatijos Respublikos aukštasis baudžiamųjų nusižengimų teismas (susietas su baudžiamųjų nusižengimų teismais) ir Kroatijos Respublikos aukštasis administracinis teismas (susietas su administraciniais teismais).
Municipaliniai ir baudžiamųjų nusižengimų teismai veikia vienos ar kelių savivaldybių teritorijose, viename arba keliuose miestuose arba miesto teritorijos dalyse, o apygardų, komerciniai ir administraciniai teismai veikia vienos arba kelių apygardų teritorijoje.
Kroatijos Respublikos aukštasis komercinis teismas, Kroatijos Respublikos aukštasis administracinis teismas ir Kroatijos Respublikos aukštasis baudžiamųjų nusižengimų teismas ir Kroatijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas veikia visoje Kroatijos Respublikos teritorijoje.

Kroatijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas

Kroatijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo buveinė yra Zagrebe.
Jis užtikrina vienodą įstatymų taikymą ir visų lygybę taikant įstatymą.
Jis nagrinėja įprastus skundus, kai tai nustatyta specialiame įstatyme.
Jis nagrinėja kasacinius skundus dėl galutinių Kroatijos Respublikos teismų sprendimų.
Jis nagrinėja jurisdikcijos kolizijos klausimus, kai tai nustatyta specialiame įstatyme.
Jis sprendžia einamuosius teismo praktikos klausimus, svarsto teisėjų, teismo sekretorių ir teisėjų stažuotojų profesinio mokymo poreikius ir atlieka kitas įstatymu nustatytas užduotis.

Kroatijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas

Trg Nikole Šubića Zrinskog 3
10 000 Zagreb
Tel.: +385 1 486 22 22, +385 1 481 00 36
Faksas: +385 1 481 00 35
e. pašto adresas: vsrh@vsrh.hr
http://www.vsrh.hr/

Kroatijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas

Kroatijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas atstovauja Kroatijos Respublikos Aukščiausiajam Teismui ir teisminei institucijai, atlieka teismo administracines užduotis ir kitas įstatymu ir Kroatijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo darbo tvarkos taisyklėse nustatytas užduotis.
Kroatijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo pirmininką Kroatijos parlamentas Kroatijos Respublikos Prezidento siūlymu, Kroatijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo generalinei asamblėjai (*Opća sjednica*) ir Kroatijos parlamento kompetentingam komitetui pateikus nuomonę, išrenka keturių metų kadencijai. Jai pasibaigus asmuo gali būti dar kartą išrenkamas šioms pareigoms. Šios pareigos gali būti einamos ilgiausiai dvi kadencijas.
Šio teismo pirmininku gali būti išrinktas bet kuris asmuo, atitinkantis bendrąsias ir specialiąsias Kroatijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo teisėjui taikomas sąlygas. Jeigu šio teismo pirmininku išrenkamas asmuo, kuris nėra Aukščiausiojo Teismo teisėjas, Valstybinė teisėjų taryba tą asmenį taip pat skiria šio teismo teisėju.

Teismų teritoriškumo ir buveinių įstatymu (*Zakon o područjima i sjedištima sudova*) (*Narodne novine* (NN; Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys) Nr. 67/18) įgyvendintas teismų tinklo teritorinis organizavimas ir tolesnis racionalizavimas, sukuriant 15 apygardos teismų, 34 municipalinius teismus, 9 komercinius teismus ir 4 administracinius teismus.

Teismų įstatymas
Teismų teritoriškumo ir buveinių įstatymas

Teisminės institucijos

Kroatijos Respublikos teismines institucijas sudaro teismai ir generalinė prokuratūra.

Teismai

Kroatijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas

Apygardos teismai (15)	Aukštasis komercinis teismas (1)	Aukštasis administracinis teismas (1)	Aukštasis baudžiamųjų nusižengimų teismas (1)
Municipaliniai teismai (34)	Komerciniai teismai (9)	Administraciniai teismai (4)	

Generalinė prokuratūra (*Državno odvjetništvo*)

Generalinė prokuratūra yra savarankiška ir nepriklausoma teisminė institucija, kuriai suteikti įgaliojimai ir nustatyta prievolė imtis veiksmų prieš nusikalstamos veikos vykdytojus, imtis teisinių veiksmų siekiant apsaugoti Kroatijos Respublikos turtą ir siūlyti teisių gynimo priemones Kroatijos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams apsaugoti.
Generalinė prokuratūra įgaliojimus vykdo remdamasi Kroatijos Respublikos Konstitucija, tarptautinėmis sutartimis, kurios yra Kroatijos Respublikos teisinės tvarkos dalis, ES *acquis*, įstatymais ir kitais teisės šaltiniais.

Kroatijos Respublikos generalinė prokuratūra veikia visoje Kroatijos Respublikos teritorijoje. Municipalinė prokuratūra (*općinska državna odvjetništva*) įsteigta tam, kad spręstų su municipaliniais teismais ir su viešosios teisės reglamentuojamomis įstaigomis susijusius klausimus; apygardos prokuratūra (*općinska državna odvjetništva*) įsteigta tam, kad spręstų su apygardų, komerciniais ir administraciniais teismais susijusius klausimus. Įstatymu gali būti steigiamos specializuotos prokuratūros tarnybos, kurios spręstų su konkrečių rūšių bylomis susijusius klausimus įstatymu nustatytuose teismuose.
Municipalinė prokuratūra pavaldi apygardos prokuratūrai; apygardos prokuratūra ir specializuota prokuratūros tarnyba pavaldžios Kroatijos Respublikos generalinei prokuratūrai.
Generalinei prokuratūrai vadovauja generalinis prokuroras, atsakingas už užduočių, priklausančių generalinės prokuratūros, kuriai jis atstovauja ir vadovauja, kompetencijai, atlikimą.
Kroatijos Respublikos generalinis prokuroras (*Glavni državni odvjetnik*) yra Kroatijos Respublikos generalinės prokuratūros vadovas. Bet kuris asmuo, kuris atitinka Kroatijos Respublikos generalinio prokuroro pavaduotojui taikomas bendrąsias ir specialiąsias sąlygas, gali būti skiriamas Kroatijos Respublikos generaliniu prokuroru. Kroatijos Respublikos generalinį prokurorą Kroatijos parlamentas Kroatijos Respublikos vyriausybės siūlymu, Kroatijos Respublikos parlamento Teisingumo komitetui pateikus nuomonę, išrenka keturių metų kadencijai. Jai pasibaigus asmuo gali būti dar kartą paskirtas eiti šias pareigas. Šios pareigos gali būti einamos ilgiausiai dvi kadencijas.
Prokuratūros teritoriškumo ir tarnybų įstatymu (*Narodne novine* (NN; Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys) Nr. 67/18) racionalizuotas prokuratūros tarnybų tinklas, sukuriant 15 apygardos prokuratūros tarnybų ir 25 municipalines prokuratūros tarnybas.
Kroatijos Respublikos generalinė prokuratūra

Korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo prevencijos tarnyba (*Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, USKOK*)	Apygardos prokuratūros tarnybos
	Municipalinės prokuratūros tarnybos

Kroatijos Respublikos generalinė prokuratūra
Gajeva 30a, 10 000 Zagreb
http://www.dorh.hr/
Generalinis prokuroras
Tel.: +385 1 459 18 88
Faksas: +385 1 459 18 54
e. pašto adresas: tajnistvo.dorh@dorh.hr
Baudžiamųjų bylų skyrius (*Kazneni odjel*)
Tel.: +385 1 459 18 00
Faksas: +385 1 459 18 05
e. pašto adresas: tajnistvo.kazneni@dorh.hr
Civilinių ir administracinių reikalų skyrius (*Građansko upravni odjel*)
Tel.: +385 1 459 18 61
Faksas: +385 1 459 19 12
e. pašto adresas: tajnistvo.gradjanski@dorh.hr [VJ1]
Apygardos ir municipalinės prokuratūros tarnybos
Generalinės prokuratūros įstatymas
Generalinės prokuratūros teritoriškumo ir registruotų tarnybų įstatymas
Korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo prevencijos tarnyba
Zagrebe veikianti Korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo prevencijos tarnyba (USKOK) yra už korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo baudžiamąjį persekiojimą atsakinga specializuota generalinės prokuratūros tarnyba, apimanti visą Kroatijos Respublikos teritoriją. Korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo prevencijos tarnybos jurisdikcija nustatyta Korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo prevencijos tarnybos įstatymu.
Korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo prevencijos tarnyba
Gajeva 30a
10 000 Zagreb
Tel.: +385 4591 874
Faksas: + 385 1 4591 878
e. pašto adresas: tajnistvo@uskok.dorh.hr
Korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo prevencijos tarnybos įstatymas
Paskutinis naujinimas: 06/01/2022
Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Italija

Šiame skyriuje apžvelgiama Italijos teismų sistema.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Italijos teismų sistema grindžiama civiline teise.
Teisėjo, taip pat prokuroro funkcijas atlieka teismų sistemos nariai. Administracines funkcijas atlieka Teisingumo ministerija.
Teismų funkcijas galima būtų suskirstyti pagal toliau nurodytas sritis:
bendroji civilinė ir baudžiamoji jurisdikcija,
administracinė jurisdikcija,
apskaitos jurisdikcija,
karo jurisdikcija,
mokesčių jurisdikcija.
Administracinės bylos teismingos regioniniams administraciniams teismams (*Tribunali Amministrativi Regionali* arba TAR) ir Valstybės tarybai (*Consiglio di Stato*).
Apskaitos bylos teismingos Auditorių teismui (*Corte dei conti*). Prie Auditorių teismo dirba jiems pavaldi generalinė prokuratūra.

Mokesčių bylos teismingos provincijų mokesčių komisijoms ir apylinkių mokesčių komisijoms.
Karo bylos teismingos karo teismams, apeliaciniam karo teismui, karo priežiūros teismui, karo prokurorams prie karo teismų, vyriausiesiems karo prokurorams prie apeliacinio karo teismo ir generaliniam karo prokurorui prie Kasacinio Teismo.
Bendrosios civilinės ir baudžiamosios bylos teismingos teismų sistemai priklausantiems magistratų teismams, juose dirba teisėjai ir prokuratūros magistratai, atitinkamai atliekantys teisėjų ir tyrėjų funkcijas.

Teismų administravimas

Pagal Konstituciją Teisingumo ministerija dėl savo specialios funkcijos, vaidmens ir santykio su teismų sistema yra už teismų administravimą atsakinga vyriausybės struktūra.
Išlaikę labai sunkų valstybinį egzaminą magistratai paskiriami į teismus pagal tam tikrą kompetencijos sritį ir pagal asmeninį pasirinkimą. Jie negali būti paskirti, paaukštinti, nušalinti nuo pareigų, perkelti į kitas pareigas ar nubausti be Aukščiausiosios magistratų tarybos (*Consiglio Superiore della Magistratura,* CSM) svarstymo, jiems turi būti taikomos specialios apsaugos garantijos.
CSM turi įvertinti visus su magistratais susijusius klausimus, ji gina magistratų ir jų statuso nepriklausomumą.
Italijos Respublikos prezidentas taip pat yra CSM pirmininkas.
Teisingumo ministerija administracines ir organizacines funkcijas atlieka dviem lygmenimis:
centrinėse struktūrose (*dipartimenti*), daugiausia Romoje, o specialios kompetencijos atveju ir vietos skyriuose;
teismo tarnybose, teismuose ir kitur.
Administracinės funkcijos taip pat apima teismų tarnybų darbuotojų reikalus.
Aukščiausias pareigas teismuose (arba prokuratūrose) užima:
vyriausiasis magistratas, kuris atsakingas už teismus, jo žodis lemiamas tarnybai priimant sprendimus;
teismo valdytojas (*dirigente*), kuris organizuoja teismo tarnybų darbą, kad teisėjams ir prokurorams būtų teikiama išorės ir vidaus pagalba. Teismo valdytojo pareigos yra aukščiausios iš visų administracinių pareigų.

Teismų rūšys. Trumpas aprašas

Teismų organizacinė struktūra tokia:

Pirmoji instancija

Taikos teisėjai (*giudici di pace*) – tai teisinio išsilavinimo neturintys teisėjai. Jie nagrinėja paprastas civilines ir baudžiamąsias bylas.
Teismai (*tribunali*) nagrinėja svarbesnes bylas.
Baudžiamųjų bylų tarnyba (*ufficio di sorveglianza*) – tai pirmoji instancija, kurioje nagrinėjamos bylos, susijusios su baudžiamąja teisena (kalinių, teistumo klausimai ir kt.).
Nepilnamečių bylų teismas (*tribunale per i minorenni*).

Antroji instancija

Antrosios instancijos teismai nagrinėja apeliacinius skundus dėl pirmosios instancijos teismų sprendimų faktų ir teisės aiškinimo klausimų. Juos sudaro:
apeliaciniai teismai (*corte d'appello*),
baudžiamųjų bylų teismai (*tribunale di sorveglianza*) – antrosios instancijos (ir kai kuriais specialiais atvejais – pirmosios instancijos) baudžiamosios teisenos teismai.

Trečioji instancija

Norint kasacine tvarka apskųsti teisės pažeidimą aukščiausiu lygmeniu:
Aukščiausiasis Teismas (*corte di cassazione*) – bendrosios kompetencijos ir galutinės instancijos teismas.
Pagrindiniuose teismuose taip pat yra specialūs skyriai. Prisiekusiųjų teismuose (*corti d'assise*) posėdžiauja du profesionalūs teisėjai ir šeši prisiekusieji. Prisiekusieji parenkami iš piliečių trumpam laikotarpiui, bendradarbiavimo tikslais ir iš įvairių visuomenės sluoksnių. Šie teismai priima sprendimus bylose dėl sunkių nusikaltimų (žmogžudysčių, sunkaus kūno sužalojimo ir pan.).
Prokurorų vaidmenį teismo procese atliekantys magistratai yra:
pirmosios instancijos vyriausieji prokurorai (*procuratore della Repubblica presso il Tribunale*) ir jų pavaduotojai (*sostituti procuratori*);
antrosios instancijos vyriausieji prokurorai (*procuratore generale presso la Corte d'appello*) ir jų pavaduotojai (*sostituti procuratori generali*);
Aukščiausiojo Teismo generalinis prokuroras (*procuratore generale presso la Corte di cassazione*) ir jo pavaduotojai (*sostituti procuratori generali*).
Italijoje prokuroro vaidmenį atlieka karjeros magistratai, kurie savo funkcijas vykdo tarnybos vadovo prižiūrimi. Šios pareigos suskirstytos pagal atitinkamą tik prokuratūroms taikomą hierarchiją.

Teismų hierarchija

<table>
<tr><td></td><td>Civilinė jurisdikcija</td><td>Baudžiamoji jurisdikcija</td><td>Nepilnamečių bylos</td><td>Teismų sprendimų vykdymo priežiūra</td></tr>
<tr><td>I pakopa</td><td>Taikos teisėjas</td><td>Taikos teisėjas</td><td>Nepilnamečių bylų teismas</td><td>Baudžiamųjų bylų tarnyba / Baudžiamųjų bylų teismas</td></tr>
<tr><td rowspan="2">II pakopa</td><td>Teismas</td><td>Teismas</td><td rowspan="2">Apeliacinio teismo specialusis skyrius</td><td rowspan="2">Baudžiamųjų bylų teismas</td></tr>
<tr><td>Apeliacinis teismas</td><td>Apeliacinis teismas</td></tr>
<tr><td>Teisės pažeidimas</td><td>Aukščiausiasis Teismas (arba Kasacinis Teismas)</td><td>Aukščiausiasis Teismas (arba Kasacinis Teismas)</td><td>Aukščiausiasis Teismas (arba Kasacinis Teismas)</td><td>Aukščiausiasis Teismas (arba Kasacinis Teismas)</td></tr>
</table>

Teisinių duomenų bazės

Italijos teisingumo ministerijos interneto svetainėje pateikiama informacija apie teismus, Teisingumo ministeriją, atitinkamas kompetencijos sritis, taip pat įvairių tarnybų kontaktinė informacija.
Aukščiausiosios magistratų tarybos interneto svetainėje italų, anglų ir prancūzų kalbomis pateikiami duomenys apie Italijos teismų sistemą.
Abiem interneto svetainėmis galima naudotis nemokamai.

Paskutinis naujinimas: 18/01/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija".

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (el) neseniai atlikta pakeitimų.
Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Kipras

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Teismų administravimas

Iki 1960 m. Kipras buvo Didžiosios Britanijos kolonija, ir jo teisinė sistema buvo sukurta kone išimtinai remiantis angliška teisine sistema, o teisės aktai buvo priimami laikantis bendrosios teisės ir lygybės principų.

Po Kipro Respublikos sukūrimo galiojanti teisinė sistema išlaikė angliškos teisinės sistemos įtaką. Kipro Respublikos teismai taiko šiuos įstatymus:

Kipro Respublikos Konstitucija (Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας),

įstatymai, palikti galioti pagal Konstitucijos 188 straipsnį,

bendrosios teisės ir lygybės principai,

Atstovų rūmų (Βουλή των Αντιπροσώπων) priimti įstatymai.

2004 m. Kipro Respublikai įstojus į Europos Sąjungą, Kipro Respublikos Konstitucija buvo iš dalies pakeista suteikiant viršenybę Europos teisei.

Teismų rūšys. Trumpas aprašas

Kipre veikia dviejų instancijų teismai: Aukščiausiasis Teismas (Ανώτατο Δικαστήριο) (antroji instancija) ir įvairūs pirmosios instancijos teismai, išvardyti toliau:

AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS (ΑΝΩΤΑΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ)

APYLINKĖS TEISMAI (ΕΠΑΡΧΙΑΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ)

APYSUNKIŲ IR SUNKIŲ NUSIKALTIMŲ BAUDŽIAMIEJI TEISMAI (ΚΑΚΟΥΡΓΙΟΔΙΚΕΙΑ)

ŠEIMOS TEISMAI (ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ)

NUOMOS KONTROLĖS TRIBUNOLAI (ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΝΟΙΚΙΑΣΕΩΝ)

DARBO GINČŲ TRIBUNOLAI (ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ)

KARO TEISMAS (ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ)

Teisinių duomenų bazės

Kol kas oficialios teisinių duomenų bazės nėra. Veikia įvairios privačios teisinių duomenų bazės, kai kurios iš jų prenumeruojamos, o kitos nemokamos. Jose pateikiama informacija apie teismų sprendimus ir pirminius teisės aktus.

Susijusios nuorodos

Kipro Aukščiausiasis Teismas

Paskutinis naujinimas: 11/04/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: lv.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Latvija

Šiame skyriuje apžvelgiama Latvijos teismų sistema.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistemos

Latvijos teisminė valdžia, kaip ir įstatymų leidžiamoji ir vykdomoji valdžia, yra nepriklausoma, teismų sistemą sudaro trys pakopos. Pagal Konstituciją teisingumą Latvijoje vykdo rajono (miesto) teismai, apygardos teismai, Aukščiausiasis Teismas ir Konstitucinis Teismas, o paskelbus karo ar nepaprastąją padėtį – ir karo teismai.

Teismų administravimas

Pagal Teisminės valdžios įstatymą pagrindinė teismus administruojanti valdžios institucija yra **Teisingumo ministerija**.

Teisingumo ministerija:

gali priimti vidaus taisykles dėl rajono (miesto) teismų, apygardos teismų ir žemės registro skyrių administracinio darbo organizavimo;

gali reikalauti, kad rajono (miesto) teismai, apygardos teismai ir žemės registro skyriai pateiktų informaciją, reikalingą jos funkcijoms pagal įstatymą ar taisykles vykdyti;

prižiūri organizacinį rajono (miesto) teismų, apygardos teismų ir žemės registro skyrių valdymą;

atlieka patikrinimus rajono (miesto) teismuose, apygardos teismuose ir žemės registro skyriuose.

Teismų administracija (*Tiesu administrācija*) organizuoja ir užtikrina rajono (miesto) teismų, apygardos teismų ir žemės registro skyrių administracinį darbą. Teismų administracija yra pavaldi teisingumo ministrui, veikiančiam per Teisingumo ministeriją.

Aukščiausiasis Teismas (*Augstākā tiesa*) neturi administracinių ryšių su rajono (miesto) teismais ar apygardos teismais. Aukščiausiojo Teismo darbą organizuoja Aukščiausiojo Teismo pirmininkas. Aukščiausiajame Teisme administracinėms funkcijoms vykdyti įsteigtas atskiras departamentas – Aukščiausiojo Teismo administracija (*Augstākās tiesas Administrācija*).

Teismų taryba (*Tieslietu padome*) yra kolegiali institucija, dalyvaujanti formuojant teismų sistemos politiką ir strategiją ir padedanti tobulinti teismų sistemos darbą.

Teismų rūšys. Trumpas aprašas ir hierarchija

Bendrosios kompetencijos teismai. Pirmoji ir apeliacinė instancija

Rajono (miesto) teismai (*rajonu (pilsētu) tiesas*) yra pirmąja instancija civilines, baudžiamąsias ir administracines bylas nagrinėjantys teismai. Rajono (miesto) teismas gali turėti struktūrinius skyrius, t. y. teismo rūmus, esančius įvairiuose atitinkamo rajono (miesto) teismo veiklos teritorijos vietose. Rajono (miesto) teismuose gali veikti **žemės registro skyrius**. Žemės registro skyrius tvarko žemės registrus (t. y. registruoja nekilnojamojo turto objektus ir susijusias teises) ir nagrinėja ieškinius dėl neginčytinų prievolių įvykdymo, skolų išieškojimo įsakymų ir varžytinių rezultatų patvirtinimo.

Apygardos teismai (*apgalbatiesas*) apeliacine instancija trijų apygardos teismo teisėjų kolegija nagrinėja civilines, baudžiamąsias ir administracines bylas. Apygardos teismas gali turėti struktūrinius skyrius, t. y. teismo rūmus, esančius įvairiuose atitinkamo apygardos teismo veiklos teritorijos vietose.

Pagal Teisminės valdžios įstatymą nepaprastosios ar karo padėties atveju gali veikti **karo teismai**. Pagal Karo teismų įstatymą karo teismai pradeda veikti teisingumo ministro įsakymu. Tokiu atveju pradėtų veikti vienas ar keletas pirmosios instancijos karo teismų ir vienas apeliacinės instancijos karo teismas.

Aukščiausiasis Teismas

Aukščiausiajame Teisme (*Augstākā tiesa*) veikia senatas, kurį sudaro trys skyriai (*departamenti*) (Civilinių bylų skyrius, Baudžiamųjų bylų skyrius ir Administracinių bylų skyrius) ir dvi kolegijos (*palātas*) (Civilinių bylų kolegija ir Baudžiamųjų bylų kolegija). Aukščiausiasis Teismas nagrinėja skundus dėl teisės (*kasācijas instance*), jei įstatyme nenustatyta kitaip. Aukščiausiajame Teisme iki 2014 m. gruodžio 31 d. posėdžiavo dvi kolegijos (civilinių bylų ir baudžiamųjų bylų), tačiau nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2016 m. gruodžio 31 d. jame tebus viena civilinių bylų kolegija.

Plenarinė sesija (*plēnums*) yra Aukščiausiojo Teismo teisėjų visuotinis susirinkimas. Plenarinėje sesijoje priimami sprendimai dėl neatidėliotino teisinių nuostatų išaiškinimo. Ji taip pat renka Drausmės teismo (*Disciplinārtiesa*) narius. Drausmės teismą sudaro šeši Aukščiausiojo Teismo skyrių teisėjai. Drausmės teismas šaukiamas, kai reikia peržiūrėti Teismų drausmės komiteto (*Tiesnešu disciplinārkolēģija*) sprendimų teisėtumą. Siekiant užtikrinti vienodą teisės taikymą skubūs teisinių nuostatų išaiškinimo klausimai gali būti sprendžiami ne tik Aukščiausiojo Teismo, bet ir atitinkamos kolegijos ar skyriaus plenarinėje sesijoje.

Konstitucinis Teismas (*Satversmes tiesa*) yra nepriklausoma teisminė institucija, nagrinėjanti jai pagal Konstituciją ir Konstitucinio Teismo įstatymą priskirtas bylas dėl įstatymų ir kitų teisės aktų atitikties Konstitucijai. Konstitucinis Teismas taip pat nagrinėja kitas bylas, kurios jam perduodamos pagal Konstitucinio Teismo įstatymą.

Teisinių duomenų bazės

Latvijoje veikia šios teisinių duomenų bazės:

Teisingumo ministerijos interneto svetainė, kurioje pateikiama informacija apie teismų sistemą, toje sistemoje dirbančius asmenis (atestuotus notarus ir atestuotus antstolius) ir nuorodos į kitas su teismų sistema susijusias interneto svetaines.

Latvijos nacionalinis portalas Latvija.lv

Portale „Latvija.lv“ suteikiama prieiga prie centrinių ir vietos valdžios įstaigų interneto šaltinių. Informacija juose klasifikuojama pagal temas.

Portalo skiltyje „E. paslaugos“ (***E-pakalpojumi***) prieiga prie e. paslaugų paprastai suteikiama naudojant specialią centralizuotą infrastruktūrą. Šioje skiltyje naudotojams suteikiama prieiga prie virtualios darbo erdvės, kurioje jie gali prašyti centrinių ir vietos valdžios įstaigų suteikti jiems e. paslaugas ir jas gauti, stebėti, kaip teikiamos šios paslaugos, ir gauti informaciją apie suteiktų paslaugų rezultatus.

Paslaugų paieškos skiltis („Paslaugų katalogas“, *Pakalpojumu katalogs*) yra centralizuotas prieigos prie centrinių ir vietos valdžios įstaigų paslaugų punktas. Skiltimi „Paslaugų katalogas“ galima pasinaudoti norint gauti svarbios informacijos apie centrinės ir vietos valdžios įstaigų paslaugas, tokių paslaugų prašymo ir gavimo sąlygas, jų sąnaudas ir aprašymą. Internetinių paslaugų aprašuose pateikiama nuoroda į susijusį šaltinį (informacija, svetainė, tiesioginė nuoroda arba e. paslauga). Naudotojai su informacija gali susipažinti naudodamiesi katalogu, kuris suskirstytas į skiltis, susijusias su įvairiomis gyvenimo situacijomis, arba portalo paieškos funkcijomis. Centralizuoto katalogo turinį tvarko paslaugas teikiančios valdžios įstaigos.

Latvijos nacionalinio portalo Latvija.lv **paskirtis** – sudaryti sąlygas Latvijos ir užsienio piliečiams gauti prieigą prie Latvijos valdžios įstaigų interneto šaltinių ir veikti kaip centralizuotam įvairių institucijų teikiamų e. paslaugų prieigos punktui.

Portalu galima naudotis **nemokamai**.

Nuorodos

Nacionalinis teismų portalas, Aukščiausiasis Teismas, Konstitucinis Teismas, Teismų administracija, Teisingumo ministerija

Paskutinis naujinimas: 27/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Lietuva

Šiame skyriuje apžvelgiami Lietuvos teismai.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Lietuvoje yra 22 **bendrosios kompetencijos** teismas ir 3 **specializuoti** (administraciniai) teismai.

Teismų administravimas

Visuotinis teisėjų susirinkimas yra aukščiausia teismų savivaldos institucija, kurioje dalyvauja visi Lietuvos teisėjai.

Lietuvos **Teisėjų taryba** – tai vykdomoji teismų savivaldos institucija, užtikrinanti teismų ir teisėjų nepriklausomumą, ją sudaro 23 nariai.

Teisėjų garbės teismas – tai teismų savivaldos institucija, nagrinėjanti teisėjų drausmės bylas ir teisėjų prašymus dėl teisėjų garbės gynimo.

Nacionalinės teismų administracijos misija – siekti, kad Lietuvos teismų sistemos institucijos veiktų efektyviai, padėti užtikrinti teismų ir teisėjų nepriklausomumą bei teismų organizacinį savarankiškumą.

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Liuksemburgas

Šiame skyriuje apžvelgiama Liuksemburgo teismų sistema.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės teismų sistemą sudaro bendrosios kompetencijos ir administraciniai teismai. Be jų dar veikia Konstitucinis Teismas.

Bendrosios kompetencijos teismai

Pagal Konstituciją teismai ir tribunolai įpareigoti vykdyti teisminę valdžią ir bendruosius bei vietos nutarimus ir reglamentus taikyti tik tuomet, jei jie atitinka įstatymus.

1. Bendrosios kompetencijos teismai

Aukščiausiasis teisingumo teismas

Bendrosios kompetencijos teismų hierarchijos viršūnėje yra Aukščiausiasis teisingumo teismas, kurį sudaro **Kasacinis teismas**, **Apeliacinis teismas** ir **Generalinė prokuratūra**. Jie įsikūrę Liuksemburgo mieste.

Apygardos teismai

Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės teritorija padalyta į **dvi teismines apygardas**, kiekvienoje veikia po apygardos teismą – vienas Liuksemburge, kitas Dykirche.

Taikos teismai

Yra **trys taikos teismai**: vienas Liuksemburge, vienas Eše prie Alzeto (Liuksemburgo teisminė apygarda) ir vienas Dykirche (Dykircho teisminė apygarda).

2. Specializuoti teismai

Vyriausioji socialinės apsaugos ginčų komisija

Vyriausioji socialinės apsaugos ginčų komisiją sudaro pirmininkas, du teisėjai, po vieną darbdavių ir darbuotojų atstovą.

Socialinės apsaugos arbitražo komisija

Socialinės apsaugos arbitražo tarybą sudaro pirmininkas, po vieną darbdavių ir darbuotojų atstovą.

Administracinės šakos teismai

Administracinis teismas

Administracinis teismas turi vieną trijų teisėjų kolegiją.

Administracinis tribunolas

Administracinį tribunolą sudaro 4 kolegijos, kurias savo ruožtu sudaro 3 teisėjai.

Teisinių duomenų bazės

Informacija apie Teisingumo ministeriją, teisininko profesijas, teisės aktus, teismus, kalėjimus ir paslaugas piliečiams, formos ir naujienos pateikiamos Teisingumo ministerijos interneto svetainėje.

Ar duomenų baze galima naudotis nemokamai?

Taip, duomenų baze galima naudotis **nemokamai**.

Susijusios nuorodos

Legilux

Teisingumo portalas

Administracinės šakos teismai

Teisingumo ministerija

Liuksemburgo vyriausybė

Paskutinis naujinimas: 24/11/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (hu) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Vengrija

Šiame skyriuje pateikiama trumpa Vengrijos teismų sistemos apžvalga.

Teismų administravimas

Nacionalinės teismų administracijos pirmininkas

Nacionalinei teismų administracijai vadovauja Nacionalinės teismų administracijos (NTA) pirmininkas, padedamas generalinio pirmininko pavaduotojo ir dar dviejų pirmininko pavaduotojų bei NTA darbuotojų. Administracinę NTA pirmininko veiklą prižiūri nacionalinė teismų taryba (NTT). NTA pirmininkas atsako už centrinės teismų administracijos veiklos veiksmingumą ir vykdo savo funkcijas laikydamasis įstatymais įtvirtinto konstitucinio teismų nepriklausomumo principo. Vykdydamas administravimo funkcijas, NTA pirmininkas priima sprendimus, reglamentus ir rekomendacijas.

NTA pirmininkas renkamas dviejų trečdalių Vengrijos Parlamento narių balsų dauguma, kandidatūrą pasiūlius Respublikos Prezidentui. NTA pirmininku gali būti renkamas tik teisėjas.

Nacionalinė teismų taryba

Nacionalinė teismų taryba (NTT) – tai centrinės teismų administracijos priežiūros institucija. NTT būstinė yra Budapešte. Ją sudaro 15 narių. Aukščiausiojo Teismo (*Kúria*) pirmininkas visuomet yra NTT narys, kiti 14 narių išrenkami deleguotųjų teisėjų posėdyje iš dalyvaujančių teisėjų paprasta balsų dauguma (slaptu balsavimu). Pirmajame posėdyje deleguotieji teisėjai išrenka vieną apeliacinio teismo teisėją, penkis apygardos teismų teisėjus, septynis apylinkės teismų teisėjus ir vieną darbo ginčų teismo teisėją. (Apylinkės bei administracinių ir darbo ginčų teismai pradės veikti 2013 m. sausio 1 d.)

Teismų sistema

Vengrijoje teisingumą įgyvendina tokių tipų teismai:

Vengrijos Aukščiausiasis Teismas (***Kúria***);

regionų apeliaciniai teismai (*ítélőtáblák*);

apygardos teismai (*törvényszékek);*

apylinkės teismai (*járásbíróságok)* ir

administracinių ir darbo ginčų teismai.

Teismų **teritorinė jurisdikcija** paprastai atitinka administracinį suskirstymą, o teismo pavadinime nurodoma jo buveinės vieta.

Tam tikrais atvejais ir įstatymais nustatytomis sąlygomis teismo procese kaip vertintojai gali dalyvauti neprofesionalūs teisėjai (*nem hivatásos bíró*), tačiau nagrinėti bylas, kai teismą sudaro vienas teisėjas (*egyesbíró*), ir pirmininkauti kolegijai (*tanácselnök*) gali tik profesionalūs teisėjai.

Profesionalius teisėjus skiria Respublikos Prezidentas. Jie gali būti pašalinti iš pareigų tik dėl įstatyme nustatytų priežasčių ir laikantis įstatyme nustatytos procedūros. Teisėjai yra nepriklausomi ir vadovaujasi tik įstatymu, jie negali būti politinių partijų nariais ar užsiimti politine veikla.

Teismų hierarchija

Apylinkės teismai, administracinių ir darbo ginčų teismai

Apylinkės teismai bei administracinių ir darbo ginčų teismai nagrinėja bylas **pirmąja instancija**. (Iki 2012 m. gruodžio 31 d. bylas pirmąja instancija nagrinėja vietiniai teismai ir darbo ginčų teismai)

Administracinių ir darbo ginčų teismas nagrinėja ieškinius, kuriais prašoma peržiūrėti administracinių institucijų sprendimus arba bylas, susijusias su darbo ar panašiais santykiais (bei kitas įstatymais jiems priskirtas bylas).

Apylinkės bei administracinių ir darbo ginčų teismuose tam tikrų rūšių byloms nagrinėti gali būti įsteigiami atitinkami **teismo skyriai**.

Apygardos teismai

Įstatymo nustatytais atvejais apygardos teismai yra pirmosios instancijos teismai. Jie taip pat nagrinėja apeliacinius skundus dėl vietinių teismų ir darbo ginčų teismų sprendimų, priimtų iki 2012 m. gruodžio 31 d. arba dėl apylinkės ar administracinių ir darbo ginčų teismų sprendimų, priimtų po 2013 m. sausio 1 d.

Apygardos teismą sudaro **kolegijos** (*tanács*), **sekcijos** ir **baudžiamųjų, civilinių, ekonominių ir administracinių bylų skyriai** (*kollégium*). Įvairūs skyriai taip pat gali dirbti kartu.

Tam tikro pobūdžio bylas nustatytose jurisdikcijos ribose nagrinėja paskirtuose apygardos teismuose veikiantys **karo teismai** (*katonai tanács*).

Regionų apeliaciniai teismai

Regionų apeliaciniai teismai veikia **Debrecene, Segede, Budapešte, Dėre** ir **Pėče**. Įstatyme nustatytais atvejais jie nagrinėja apeliacinius skundus dėl vietinių ir apygardos teismų sprendimų, priimtų iki 2012 m. gruodžio 31 d. arba dėl apylinkės ar administracinių ir darbo ginčų teismų sprendimų, priimtų po 2013 m. sausio 1 d., bei kitas įstatyme jų jurisdikcijai priskirtinas bylas. Iki 2012 m. gruodžio 31 d. apeliacinius skundus administracinėse bylose nagrinėja Budapešto apeliacinis teismas.
Regioninius apeliacinius teismus sudaro **kolegijos** ir **baudžiamųjų ir civilinių bylų skyriai**. Iki 2012 m. gruodžio 31 d. Budapešto apeliaciniame teisme yra ir administracinių bylų skyrius.

Teritorinė jurisdikcija

Segedo regiono apeliacinis teismas: Čongrado, Bač Kiškūno ir Békés apygarda;
Pėčo regiono apeliacinis teismas: Barania, Šomodis ir Tolna ir Zalos apygarda;
Debreceno regiono apeliacinis teismas: Haidū Biharo, Boršodo-Abaujus-Zemplėno, Jaso-Nadkuno-Solnoko ir Salbolčo-Satmaro-Berego apygarda;
Dėro regiono apeliacinis teismas: Dėro-Mošono-Šoprono, Komaromo-Estergomo, Vašo, Vesprėmo ir Zalos apygarda;
Budapešto regiono apeliacinis teismas: Budapeštas, Fejėro apygarda, Hevešo apygarda, Pešto apygarda, Nogrado apygarda.

Aukščiausiasis Teismas (Kúria)

Kúria yra aukščiausia teisminė Vengrijos institucija, įsikūrusi Budapešte. *Kúria* arba Aukščiausiasis Teismas užtikrina, kad teismai vienodai taikytų teisę ir priima sprendimus dėl teismų praktikos vienodinimo, kurie visiems teismams privalomi.
Aukščiausiojo Teismo pirmininkas renkamas dviejų trečdalių Vengrijos Parlamento narių balsų dauguma, kandidatūrą pasiūlius Respublikos Prezidentui. Aukščiausiojo Teismo pirmininku gali būti renkamas tik teisėjas. Pasiūlius Aukščiausiojo Teismo pirmininkui, Aukščiausiojo Teismo pirmininko pavaduotojus skiria Respublikos prezidentas.
Aukščiausiasis Teismas (*Kúria*):
nagrinėja **apeliacinius skundus** dėl **apygardos teismų** ir regionų apeliacinių teismų priimtų sprendimų (įstatymuose nustatytais atvejais);
nagrinėja **prašymus peržiūrėti galutinį sprendimą** (*felülvizsgálati kérelem*);
priima **sprendimus dėl teismų praktikos vienodinimo** (*jogegységi határozat*), kurie privalomi visiems teismams;
analizuoja galutiniais teismų sprendimais formuojamą teismų praktiką, vertina ir peržiūri sprendimų priėmimo praktiką;
priima sprendimus dėl teisinių principų;
priima sprendimus dėl vietos **valdžios institucijų teisės aktų**, neatitinkančių kitų įstatymų, ir dėl jų panaikinimo;
priima sprendimus, kuriais nustatoma, kad vietos valdžios institucija neįvykdė savo įstatymais nustatyto įsipareigojimo priimti teisės aktą; ir
nagrinėja **kitas** jo jurisdikcijai priskirtas **bylas**.
Aukščiausiąjį Teismą sudaro **sprendimų priėmimo ir derinimo kolegijos (*Ítélkező és jogegységi tanács*), vietos valdžios institucijų ir teisinių principų kolegijos, taip pat baudžiamųjų, civilinių ir administracinių bylų skyriai ir teismų praktikos analizės skyriai.**

Paskutinis naujinimas: 17/11/2015

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Malta

Šiame skyriuje apžvelgiama Maltos teismų sistema.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Maltos teismų sistema iš esmės yra **dvipakopė**: ją sudaro pirmosios instancijos teismas, kuriam pirmininkauja teisėjas arba taikos teisėjas, ir apeliacinis teismas. Aukštesniosios jurisdikcijos apeliacinį teismą sudaro trys teisėjai, kurie nagrinėja skundus dėl pirmosios instancijos teismo, pirmininkaujamo teisėjo, sprendimų. Žemesniosios jurisdikcijos apeliacinį teismą sudaro vienas teisėjas, kuris nagrinėja skundus dėl pirmosios instancijos teismo, pirmininkaujamo taikos teisėjo, sprendimų. Taip pat yra įvairių teismų, kurie veikia konkrečiose teisės šakose ir kurių kompetencija skirtinga. Beveik visus skundus dėl šių teismų sprendimų nagrinėja Žemesniosios jurisdikcijos apeliacinis teismas, likusius nagrinėja Aukštesniosios jurisdikcijos apeliacinis teismas.
Už teismų administravimą atsakingas teismų generalinis direktorius, skiriamas ministro pirmininko. Jam padeda civilinių teismų kancleris, baudžiamųjų teismų kancleris, Gozo teismų kancleris ir palaikymo paslaugų direktorius.
Teismų generalinis direktorius atsako už teismų padalinio, įskaitant registrus, archyvus ir kitas tarnybas, valdymą ir administravimą, ir jam vadovauja. Visi teismų padalinyje einantys pareigas vykdomieji teismų pareigūnai paklūsta teismų generalinio direktoriaus nurodymams ir yra jam atskaitingi.

Teismų rūšys. Trumpas aprašymas

Lentelėje žemiau pateikiamas trumpas kiekvieno teismo aprašymas.

Teismų hierarchija

Apeliacinis teismas	Antroji instancija Apeliacinė instancija	Apeliacinis teismas nagrinėja **skundus** dėl aukštesniosios ir žemesniosios jurisdikcijos **civilinių teismų** sprendimų. i) šis teismas nagrinėja skundus dėl Civilinio teismo Pirmųjų rūmų ir Civilinio teismo Šeimos bylų skyriaus sprendimų; ii) šis teismas taip pat nagrinėja skundus dėl civilinės jurisdikcijos Magistratų teismo, Smulkių ginčų teismo ir administracinių teismų priimtų sprendimų.	i) sudaro trys teisėjai; ii) sudaro vienas teisėjas.
Baudžiamųjų bylų apeliacinis teismas	Antroji instancija Apeliacinė instancija	Įgyvendindamas savo aukštesniąją jurisdikciją, šis teismas nagrinėja **Baudžiamojo teismo** nuteistų asmenų **skundus**. Įgyvendindamas savo žemesniąją jurisdikciją, šis teismas nagrinėja **skundus** dėl Magistratų teismo, veikiančio kaip baudžiamasis teismas, sprendimų.	Sudaro trys teisėjai Sudaro vienas teisėjas
Baudžiamasis teismas	Pirmoji instancija	Šis teismas veikia kaip baudžiamasis teismas ir nagrinėja **baudžiamąsias bylas**, viršijančias Magistratų teismo kompetenciją.	Pirmininkauja teisėjas, kuris gali posėdžiauti kartu su devynių asmenų kolegija
Civilinis teismas	Pirmoji instancija		Pirmininkauja teisėjas

Civilinio teismo Pirmieji rūmai Civilinio teismo Savanoriškosios jurisdikcijos skyrius Civilinio teismo Šeimos bylų skyrius		Civilinių teismų Pirmieji rūmai nagrinėja visas **civilinio ir (ar) komercinio pobūdžio bylas**, viršijančias Magistratų teismo kompetenciją. Įgyvendindamas savo konstitucinę jurisdikciją, jis taip pat nagrinėja bylas, susijusias su **žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių**, kurias gina Konstitucija ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencija, pažeidimais. Civilinio teismo Savanoriškosios jurisdikcijos skyrius yra savanoriškos jurisdikcijos teismas, atsakingas už **psichiškai nesveikų asmenų užkardymą arba veiksnumo apribojimą**, rūpintojo paskyrimą jiems, paveldėjimo klausimus ir testamento vykdytojų patvirtinimą. Jame taip pat saugomi slapti testamentai. Šis teismas nagrinėja visas bylas, susijusias su **šeimos klausimais**, pavyzdžiui, santuokos nutraukimo, separacijos, skyrybų, išlaikymo ir vaikų globos.	Pirmininkauja teisėjas Pirmininkauja teisėjas
Magistratų teismas	Pirmoji instancija	**Civilinės teisės srityje** Magistratų teismai teturi žemesniąją pirmosios instancijos jurisdikciją, kuri bendru atveju **ribojama ne didesnės nei 15 000 EUR vertės ieškiniais**. **Baudžiamosios teisės srityje** šio teismo jurisdikcija dvejopa: jis yra baudžiamasis teismas į jo jurisdikciją patenkančiose bylose ir tyrimo teismas nusikaltimams, kuriuos nagrinėja Baudžiamasis teismas. i) **Baudžiamasis teismas** – šis teismas kompetentingas nagrinėti visas bylas dėl nusikaltimų, kurie užtraukia iki 6 mėnesių laisvės atėmimo bausmę; ii) **Tyrimo teismas** – teismas vykdo preliminarų nusikaltimų tyrimą ir atitinkamus duomenis perduoda generaliniam prokurorui. Jei kaltinamasis neprieštarauja, generalinis prokuroras bylas dėl nusikaltimų, kurie užtraukia iki dešimties metų laisvės atėmimo bausmę, gali grąžinti nagrinėti ir skirti nuosprendį Magistratų teismui.	Pirmininkauja taikos teisėjas
Gozo magistratų teismas	Pirmoji instancija	Civilinės teisės srityje Gozo magistratų teismo **jurisdikcija dvejopa**: žemesnioji jurisdikcija, panaši į atitinkamo Maltos teismo jurisdikciją, ir aukštesnioji jurisdikcija, su tokia pat kompetencija kaip Civilinio teismo Pirmųjų rūmų, išskyrus konstitucinę jurisdikciją, ir Civilinio teismo (Savanoriškosios jurisdikcijos skyriaus). Baudžiamosios teisės srityje Gozo magistratų teismas turi tokią pat kompetenciją kaip Magistratų teismas, veikiantis kaip baudžiamasis teismas ir kaip tyrimo teismas.	Pirmininkauja taikos teisėjas
Nepilnamečių teismas	Pirmoji instancija	Nepilnamečių teismas nagrinėja kaltinimus ir kitas bylas dėl **nepilnamečių**, kurių amžius nesiekia 16 metų, ir gali skirti nurodymus dėl globos.	Pirmininkauja taikos teisėjas ir du nariai
Smulkių ginčų teismas	Pirmoji instancija	Teismas sumariniu būdu, vadovaudamasis lygybės ir teisės principais, sprendžia dėl **mažesnių nei 5 000 EUR vertės piniginių reikalavimų**.	Pirmininkauja arbitras.

Teisinių duomenų bazės

Teisingumo, kultūros ir savivaldos ministerijos oficialioje Vyriausybės interneto svetainėje teikiama nemažai paslaugų internetu. Svetainėje, kuri yra maltiečių ir anglų kalbomis, pateikiama informacijos apie Teisingumo ir vidaus reikalų ministeriją, taip pat teismus, teismų sistemą ir teisėjus, generalinę prokuratūrą, teismų ir teisines paslaugas.

Toliau pateikiamos nuorodos į siūlomas įvairias teismų ir teisines paslaugas.

- Teisingumo, kultūros ir savivaldos ministerija
- Teismų paslaugos
- Teismų paslaugos. „Sentenzi Online“
- Teismų paslaugos. Nagrinėjimas teisme
- Teismų paslaugos. Salių naudojimas
- Teismų paslaugos. Statistiniai duomenys
- Teismų paslaugos. Teismo varžytynės
- Teismų paslaugos. Civilinio proceso dokumentų formos (maltiečių k.)
- Teismo ekspertai
- Teisinės paslaugos (Maltos teisės aktai)

Paskutinis naujinimas: 04/05/2021
Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Nyderlandai

Šiame puslapyje pateikiama teismų sistemos Nyderlanduose apžvalga.

Teisingumo organizavimas – teismų sistemos

Teismų administravimas

Teismų taryba (nyd. *Raad voor de rechtspraak*) yra teismų sudedamoji dalis, tačiau ji pati teisingumo nevykdo. Ji perėmė atsakomybę už įvairių užduočių vykdymą iš Teisingumo ministerijos. Šios užduotys yra susijusios su kasdiene veikla ir apima biudžeto paskirstymą, finansų valdymo priežiūrą, personalo politiką, IRT ir apgyvendinimą. Taryba padeda teismams atlikti savo užduotis šiose srityse. Jai taip pat buvo pavesta užduotis gerinti teismų sistemos kokybę ir patarti naujų teisės aktų, kurie daro poveikį teisingumo vykdymui, klausimais. Be to, Taryba teismų vardu veikia kaip atstovas spaudai socialinėse ir politinėse diskusijose. Tarybos užduotys yra susijusios su veiklos klausimais (plačiausia šio žodžio prasme), biudžeto klausimais ir kokybiniais teisingumo vykdymo aspektais.

Ji atlieka labai svarbų vaidmenį rengiant teismų sistemos biudžetą, vykdant jo apskaitą ir jį panaudojant. Biudžeto sistema grindžiama darbo krūvio vertinimo sistema, kurią administruoja Taryba. Taryba skatina ir prižiūri teismų kasdieniame darbe vykdomos veiklos procedūrų tobulinimą. Jos konkrečios užduotys yra susijusios su personalo politika, apgyvendinimu, IRT ir išorės reikalais. Taryba turi įvairių teisės aktuose nustatytų įgaliojimų, kuriais naudodamasi ji gali vykdyti šias užduotis. Pavyzdžiui, ji turi įgaliojimus duoti privalomus bendrus nurodymus, susijusius su veiklos politika, nors ji šiais įgaliojimais norėtų naudotis kuo rečiau.

Taryba yra atsakinga už teismo pareigūnų ir tarnautojų įdarbinimą, atranką ir mokymą. Savo užduotis šiose srityse ji vykdo glaudžiai konsultuodamasi su teismų tarybomis (nyd. *raden van de gerechten*). Taryba turi didelę įtaką skiriant teismų tarybų narius.

Tarybos užduotis, susijusi su teismų sistemos kokybe, apima vienodo teisės taikymo skatinimą ir teismų kokybės stiprinimą. Atsižvelgiant į teisminių sprendimų turinio sutapimus, Taryba jokių įgaliojimų šioje srityje neturi.

Taryba taip pat iš esmės atlieka patariamąjį vaidmenį. Ji pataria vyriausybei naujų įstatymų, kurie daro poveikį teismų sistemai, klausimais. Šis procesas vyksta nuolat konsultuojantis su teismų tarybų nariais.

Nors Taryba turi oficialius įgaliojimus, Tarybos ir teismų santykiai neturėtų būti laikomi subordinuotais. Tarybos pagrindinis tikslas yra padėti teismams atlikti savo užduotis. Siekdama užtikrinti, kad įvairios užduotys būtų atliekamos tinkamai, Taryba nuolat konsultuojasi su teismų pirmininkais, vykdomaisiais direktoriais, skyrių vadovais ir Atstovų valdyba (nyd. *College van afgevaardigden*, t. y. patariamąja įstaiga, kurią sudaro teismų atstovai).

Teismų rūšys – trumpas aprašymas

Apygardų teismai (nyd. *rechtbanken*)

Nyderlandai yra suskirstyti į 11 teisminių apygardų (nyd. *arrondissementen*), kurių kiekvienoje yra atskiras apygardos teismas. Kiekvienas teismas turi įvairius apylinkių padalinius (nyd. *kantonlocaties*). Apygardos teismą sudaro ne mažiau kaip keturi skyriai (nyd. *sectoren*). Tai visada yra administracinių bylų skyrius, civilinių bylų skyrius, baudžiamųjų bylų skyrius ir apylinkės skyrius. Šeimos ir nepilnamečių bylos dažnai nagrinėjamos atskirame skyriuje. Kartais tą patį galima pasakyti apie bylas, kuriose dalyvauja užsieniečiai. Teismo taryba (nyd. *bestuur van het gerecht*) tokius klausimus sprendžia savo nuožiūra.

Skyriai

Apylinkė

Paprastiems piliečiams taikoma gana paprasta tvarka, pagal kurią jų bylos nagrinėjamos apylinkės skyriuje. Tai reiškia, kad jie turi teisę ginti savo bylas ir nebūtina, kad jiems teisme atstovautų advokatas. Kalbant apie civilinę teisę, pažymėtina, kad apylinkės teisėjas nagrinėja visas bylas, susijusias su nuoma, išperkamąja nuoma ir darbo santykiais, taip pat visus ginčus, kuriuose ginčijama suma neviršija 25 000 EUR.

Baudžiamosios teisės srityje apylinkės teisėjas nagrinėja bylas tik dėl baudžiamųjų nusižengimų. Dažnai tai yra bylos, kuriose policija arba prokuroras šalims pasiūlė susitaikyti. Jeigu kaltinamasis atsisako priimti tokį pasiūlymą, tuomet byla perduodama apylinkės teisėjui. Apylinkės teisėjas paprastai žodinį sprendimą paskelbia netrukus po posėdžio.

Baudžiamoji teisė

Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjai nagrinėja visas baudžiamąsias bylas, kurios nepatenka į apylinkės teisėjo kompetencijos sritį. Šias bylas gali nagrinėti vienas teisėjas arba trijų teisėjų kolegija. Teisėjų kolegija nagrinėja sudėtingesnes bylas ir visas bylas, kuriose kaltintojas reikalauja, kad būtų skirta didesnė nei vienų metų laisvės atėmimo bausmė.

Civilinė teisė / šeimos teisė

Civilinių bylų skyriuje taip pat nagrinėjamos bylos, kurios konkrečiai nėra priskirtos apylinkės teisėjui. Daugumą šių bylų sprendžia vienas teisėjas, tačiau šiuo atveju taip pat veikia trijų teisėjų kolegijos, kurios nagrinėja sudėtingesnes bylas. Daugumoje apygardų teismų veikia atskiras šeimos ir nepilnamečių bylų skyrius. Šiais skyriais naudojamasi tuomet, kai tokių bylų skaičius yra didelis.

Administracinė teisė (nyd. *bestuursrecht*)

Išskyrus nedideles išimtis, administracinius ginčus nagrinėja apygardos teismas; daugeliu atvejų administracinių bylų skyriuose bylos nagrinėjamos po to, kai administravimo institucijose užbaigiama prieštaravimo procedūra. Šias bylas paprastai nagrinėja vienas teisėjas, tačiau apygardos teismas šiuo atveju taip pat gali nuspręsti sudėtingoje byloje arba byloje, kurioje sprendžiami esminiai klausimai, paskirti tris teisėjus. Jeigu atitinkamas apygardos teismas neturi atskiro skyriaus byloms, kuriose dalyvauja užsieniečiai, nagrinėti, tokias bylas nagrinėja administracinių bylų skyrius arba jo padalinys. Bylose, susijusiose su valstybės tarnautojais ir socialinės apsaugos klausimais, skundus nagrinėja specialus apeliacijų teismas – specialus Centrinis apeliacijų teismas (nyd. *Centrale Raad van Beroep*), o daugumos kitų bylų atveju – Valstybės tarybos administracinės jurisdikcijos skyrius (nyd. *Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State*).

Apeliacinis teismas (nyd. *gerechtshoven*)

11 teisminių apygardų yra suskirstytos į keturis apeliacinio teismo jurisdikcijos rajonus: Hagos, Amsterdamo, Arnhemo-Leuvardeno ir Hertogenboso. Baudžiamosios ir civilinės teisės srityje apeliacinio teismo teisėjai nagrinėja tik tas bylas, kuriose skundas pateiktas dėl apygardos teismo priimto sprendimo. Apeliacinis teismas iš naujo nagrinėja bylos faktines aplinkybes ir daro savo išvadas. Dažniausiai apeliacinio teismo sprendimą galima ginčyti kasacine tvarka jį apskundžiant Nyderlandų Aukščiausiajam Teismui (nyd. *Hoge Raad der Nederlanden*). Be baudžiamųjų ir civilinių bylų, apeliacinis teismas taip pat nagrinėja visus skundus dėl mokestinių vertinimų.

Specialieji teismai

Specialusis centrinis apeliacinis teismas (nyd. *Centrale Raad van Beroep*) yra apeliacinė taryba, kuri iš esmės veikia bylose, susijusiose su socialine apsauga ir valstybės tarnyba. Šiose srityse jis veikia kaip aukščiausia teisminė institucija. Specialusis teismas veikia Utrechte.

Specialusis prekybos ir pramonės apeliacinis teismas (nyd. *College van Beroep voor het bedrijfsleven*) – tai specializuotas administracinis teismas, kuris priima sprendimus socialiniais ir ekonominiais klausimais administracinės teisės ginčuose. Be to, šis specialusis apeliacinis teismas taip pat priima sprendimus dėl skundų, susijusių su konkrečiais įstatymais, pvz., Konkurencijos įstatymu (nyd. *Mededingingswet*) ir Telekomunikacijų įstatymu (nyd. *Telecommunicatiewet*). Specialusis teismas veikia Hagoje.

Aukščiausiasis Teismas (nyd. *Hoge Raad*)

Hagoje veikiantis Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas nagrinėja, ar žemesnės instancijos teismas, priimdamas sprendimą, tinkamai taikė teisę. Šiame etape žemesnės instancijos teismo nustatytos faktinės aplinkybės nebenagrinėjamos. Todėl kasaciniu skundu atliekama svarbi funkcija skatinant vienodą teisės taikymą.

Teisinės duomenų bazės

Daugiau informacijos galima rasti bendroje svetainėje apie Nyderlandų teismų sistemą.

Teismų praktiką galima rasti bendroje teismo sprendimų duomenų bazėje.

Ar prieiga prie šių duomenų bazių yra nemokama?

Taip, prieiga yra **nemokama**.

Susijusios nuorodos

Nyderlandų teismų sistema

Paskutinis naujinimas: 05/10/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Austrija

Šiame portalo skyriuje pateikiama Austrijos teismų apžvalga

Teisenos organizavimas. Teismų sistema

Greta įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios šakų teismai yra trečiasis teisinės valstybės ramstis. Teismai kartu su vykdomąja valdžia užtikrina, kad būtų laikomasi įstatymų. Teismų sistema visais atžvilgiais išlaikoma atskirta nuo vykdomosios valdžios. Teismai yra teisės aktais įsteigtos valstybės institucijos, jas sudaro nepriklausomi, nešališki teisėjai, kurių negalima pašalinti iš pareigų ar perkelti į kitas pareigas ir kurie priima sprendimus remdamiesi tik teisės aktais, vadovaudamiesi oficialia tvarka ir neveikiami išorės įtakos.

Teismų sistemą sudaro **bendrosios kompetencijos teismai** (vok. *ordentliche Gerichte*), nagrinėjantys civilines ir baudžiamąsias bylas, administraciniai teismai (*Verwaltungsgerichte*) ir Konstitucinis Teismas (*Verfassungsgerichtshof*). Bendrosios kompetencijos teismai – tai apylinkės ir apygardos teismai (vok. *Bezirks- und Landesgerichte*), aukštesnieji apygardos teismai (*Oberlandesgerichte*) ir Aukščiausiasis Teismas (*Oberster Gerichtshof)* kasaciniams skundams civilinėse ir baudžiamosiose bylose. Kiekviena žemė turi administracinį teismą. Be to, Vienoje veikia federalinę jurisdikciją (ir biurus Grace, Lince ir Insbruke) turintis Federalinis administracinis teismas (vok. *Bundesverwaltungsgericht*) ir Federalinis iždo teismas (*Bundesfinanzgericht*). Vyriausiasis administracinis teismas (vok. *Verwaltungsgerichtshof*) paskutine instancija nagrinėja apskųstus administracinių teismų sprendimus.

Prokuratūros (vok. *Staatsanwaltschaften*) yra specialios atskirai nuo teismų veikiančios institucijos. Jos visų pirma užtikrina viešojo intereso apsaugą vykdant baudžiamąjį teisingumą. Jos vadovauja ikiteisminiam tyrimui baudžiamajame procese, pateikia kaltinimus ir vykdo baudžiamąjį persekiojimą. Laikoma, kad prokurorai priklauso bendrosios kompetencijos teismų sistemai, tačiau jie privalo vadovautis savo vadovybės nurodymais. Nurodymus duodančios vadovybės hierarchijos viršuje yra teisingumo ministras, jis, vykdydamas savo pareigas, yra atskaitingas parlamentui. Nurodymai turi būti motyvuoti ir parengti raštiškai, nes jie įtraukiami į bylą. **Kalėjimai** (vok. *Justizanstalten*) vykdo laisvės atėmimo bausmes ir kitas sulaikymo priemones. Jie atsakingi už kardomąjį kalinimą, laisvės atėmimo bausmių ir visų prevencinio sulaikymo priemonių vykdymą (vok. *Maßnahmenvollzug*). Kalėjimai gali veikti kaip regioninės kardomojo kalinimo įstaigos (vok. *Landesgerichtliche Gefangenenhäuser*), pataisos namai laisvės atėmimo bausmėms vykdyti (*Strafvollzugsanstalten für den Vollzug von Freiheitsstrafen*) arba saugomi psichiatrijos centrai (*Forensisch Therapeutische Zentren*) prevencinio sulaikymo priemonėms vykdyti. Pataisos namai apima specialiuosius pataisos namus (vok. *Sonderanstalten*) paaugliams ir moterims. Modernių pataisos namų principas yra kalinių laisvės atėmimas, tačiau siekiant padėti jiems tapti įstatymus gerbiančiais piliečiais, gebančiais prisitaikyti prie gyvenimo poreikių bendruomenėje, ir užtikrinti, kad jie nepasiduotų polinkiui į nusikalstamą elgesį (socialinė reabilitacija). Be to, pataisos namai turėtų padėti jiems suprasti, kodėl jų bausmę nulėmęs elgesys buvo socialiai nepriimtinas.

Probacijos tarnybos (vok. *Bewährungshilfeeinrichtungen*) rūpinasi asmenimis, kuriems skirtos lygtinės laisvės atėmimo bausmės, ir lygtinai paleistais kaliniais. Šios funkcijos iš esmės buvo perduotos privačioms asociacijoms, kurių veiklą vis dėlto prižiūri Federalinė teisingumo ministerija.

Siaurąja prasme teismų sistemą Austrijoje sudaro bendrosios kompetencijos teismai, prokurorai, kalėjimai ir probacijos tarnybos. Teismų sistemai vadovauja federalinis teisingumo ministras, kaip aukščiausios valdžios atstovas. Jis yra atsakingas už **Federalinę teisingumo ministeriją**. Federalinis teisingumo ministras yra federalinės vyriausybės narys. Jis atsakingas už ministerijos ir visų susijusių tarnybų ir departamentų politinį valdymą, koordinavimą ir bendrą priežiūrą.

Bendrosios kompetencijos teismų pakopos:

apylinkės teismai (vok. *Bezirksgerichte*);

apygardos teismai (vok. *Landesgerichte*), taip pat vadinami pirmosios instancijos teismais (*Gerichtshöfe erster Instanz*);

aukštesnieji apygardos teismai (vok.*Oberlandesgerichte*), taip pat vadinami antrosios instancijos teismais (*Gerichtshöfe zweiter Instanz*);

Aukščiausiasis Teismas (vok. *Oberster Gerichtshof*).

Teisinių duomenų bazės

Austrijos teisingumo sistemos portale pateikiama bendros informacijos apie Austrijos teismų sistemą.

Ar šia duomenų baze galima naudotis nemokamai?

Taip, Austrijos teisingumo sistemos portalu galima naudotis **nemokamai**.

Paskutinis naujinimas: 25/10/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (pl) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Lenkija

Šioje dalyje apžvelgiama Lenkijos teismų sistema.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Lenkijos Konstitucijos VIII skyrius skirtas teismams ir specialiosios jurisdikcijos teismams. Jame išvardytos institucijos, įgaliotos vykdyti teisingumą Lenkijoje:
Aukščiausiasis Teismas (*Sąd Najwyższy*);
bendrosios kompetencijos teismai (*sądy powszechne*);
administraciniai teismai (*sądy administracyjne*);
karo teismai (*sądy wojskowe*).

Teismų administravimas

Teismų rūšys. Trumpas aprašas

Bendrosios kompetencijos teismų sistema susideda iš apeliacinių (*sądy apelacyjne*), apygardų (*sądy okręgowe*) ir apylinkių teismų (*sądy rejonowe*). Šiuose teismuose, be kita ko, nagrinėjamos bylos, susijusios su baudžiamąja, civiline, šeimos teise, nepilnamečių nusikaltimais, komercine teise, darbo ir socialinės apsaugos įstatymais, išskyrus bylas, patikėtas specializuotiems teismams (pvz., karo teismams). Be to, bendrieji teismai veda žemės ir hipotekos registrus, Įkeitimo registrą, Nacionalinį teismų registrą ir Nacionalinį baudžiamosios teisės registrą.
Administracinių teismų sistema susideda iš Aukštojo administracinio teismo (*Naczelny Sąd Administracyjny*) ir regioninių administracinių teismų, kurių yra po vieną kiekvienoje vaivadijoje ar regione (*wojewódzkie sądy administracyjne*).
Aukščiausiasis Teismas (*Sąd Najwyższy*) yra aukščiausia teismo institucija Lenkijoje. Jis įgyvendina teisminę visų kitų teismų sprendimų kontrolę, užtikrindamas įstatymų ir teismų praktikos aiškinimo nuoseklumą. Aukščiausiasis Teismas nėra bendrosios kompetencijos teismas.
Lenkijos teisės sistemoje **Konstitucinis Teismas** (*Trybunał Konstytucyjny*) nėra laikomas bendrosios kompetencijos teismu. Konstitucinis Teismas priima nutarimus dėl:
nacionalinių teisės aktų ir tarptautinių sutarčių konstitucingumo;
dėl nacionalinių teisės aktų atitikties tarptautinėms sutartims, kurias būtina ratifikuoti prieš patvirtinant parlamente;
dėl teisės normų, kurias priima centrinės valdžios institucijos, ratifikuotų tarptautinių sutarčių ir teisės aktų atitikties Konstitucijai;
dėl politinių partijų tikslų bei veiklos konstitucingumo;
dėl konstitucinių skundų.
Valstybės tribunolas (*Trybunał Stanu*) nagrinėja bylas, iškeltas asmenims užimantiems (arba užėmusiems) aukščiausius postus valstybės tarnyboje už Konstitucijos ar kitų teisės aktų pažeidimą.

Teismų hierarchija

apylinkių teismai (*sądy rejonowe*) – dažniausiai pirmoji instancija;
apygardų teismai (*sądy okręgowe*) – apeliacinė arba pirmoji instancija tam tikrose bylose;
apeliaciniai teismai (*sądy apelacyjne*) – apeliacinė instancija;
Aukščiausiasis Teismas – aukščiausia teismo institucija.

Teisinių duomenų bazės

Nuorodas į informaciją apie visus bendrosios kompetencijos teismus, jų interneto svetaines bei kontaktinius duomenis (adresus, telefono numerius, el. pašto adresus) galima rasti Lenkijos teisingumo ministerijos (informacija apie teismus) interneto svetainėje.
Paskutinis naujinimas: 10/12/2012
Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Portugalija

Šiame skyriuje apžvelgiama Portugalijos teismų sistema.

Teismai. Bendrieji principai

Portugalijos Konstitucijos 202 ir tolesniuose straipsniuose nustatyti principai, kuriais grindžiamas teisingumo sistemos administravimas ir Portugalijos teismų darbas. Teismai yra nepriklausomos institucijos, įgaliotos tautos vardu vykdyti teisingumą. Jie turi užtikrinti įstatymais ginamas piliečių teises ir interesus, užkirsti kelią demokratinės teisinės valstybės principų pažeidimams ir spręsti bet kokius viešus ar privačius ginčus.
Teismai yra nepriklausomi ir vadovaujasi tik įstatymais. Teismų sprendimai privalomi visiems viešiesiems ir privatiesiems subjektams ir turi viršenybę visų kitų institucijų sprendimų atžvilgiu.
Teismuose bylos nagrinėjamos viešai, išskyrus kai pats teismas, siekdamas apsaugoti asmenų orumą ar visuomenės dorovę arba užtikrinti deramą savo funkcionavimą, rašytine nutartimi nusprendžia kitaip, išdėstydamas tokio sprendimo motyvus.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Pagal Konstitucijos 209 ir tolesnius straipsnius Portugalijoje veikia dviejų kategorijų teismai – civiliniai ir administraciniai. Joje taip pat numatytas Konstitucinis Teismas (*Tribunal Constitucional*), Audito teismas (*Tribunal de Contas*), arbitražai (*tribunais arbitrais*) ir taikos teisėjų teismai (*julgados de paz*).
Civilines bylas nagrinėja bendrosios kompetencijos teismai, kurių kompetencijai priklauso civilinės ir baudžiamosios bylos. Jie sudaro trijų instancijų sistemą. Tai yra (hierarchinės pakopos ir jurisdikcijos teritorijos mažėjimo tvarka): Aukščiausiasis Teismas (*Supremo Tribunal de Justiça*, jo jurisdikcija apima visą šalies teritoriją), apeliaciniai teismai (*tribunais da relação*, po vieną kiekvienoje teisminėje apylinkėje ir du Porto apylinkėje) ir apylinkės teismai (*tribunais de comarca*, pirmosios instancijos teismai).
Pirmosios instancijos bendrieji teismai būna trijų kategorijų, nelygu bylos dalykas ir ieškinio suma: tai bendrosios kompetencijos teismai, specializuoti teismai (baudžiamieji, šeimos, nepilnamečių, darbo, laivybos ir teismo sprendimų vykdymo teismai) ir specialiosios jurisdikcijos teismai (civilinių bylų, baudžiamųjų bylų ar mišrūs skyriai, civilinių ar baudžiamųjų bylų kolegijos, nepilnamečių bylų civilinių ar baudžiamųjų bylų kolegijos).
Administracinių teismų sistemą sudaro pirmosios instancijos administraciniai ir mokesčių teismai, centriniai administraciniai teismai (Šiaurės ir Pietų) ir Vyriausiasis administracinis teismas (*Supremo Tribunal Administrativo*, jo jurisdikcija apima visą šalies teritoriją).
Jurisdikcijos kolizijas pagal įstatymus sprendžia Kolizijų teismas (*Tribunal de Conflitos*).

Teismų rūšys. Trumpas aprašas

Portugalijos teismų sistemoje yra tokių kategorijų teismai:
Konstitucinis Teismas, kurio pagrindinė užduotis yra vertinti įstatymų ir teisės normų konstitucingumą arba teisėtumą, taip pat teisėkūros pareigų nevykdymo konstitucingumą.
Audito teismas – aukščiausia institucija, tikrinanti viešųjų išlaidų teisėtumą ir ataskaitas, kurios pagal įstatymą privalo būti jam pateiktos.

Bendrieji teismai – bendrosios jurisdikcijos civilinėse ir baudžiamosiose bylose teismai, kurie taip pat kompetentingi nagrinėti bylas, nepatenkančias į kitų teismų jurisdikciją. Tai Aukščiausiasis Teismas, antrosios instancijos teismai (paprastai apeliaciniai teismai), taip pat pirmosios instancijos teismai (paprastai apylinkių teismai).
Administraciniai ir mokesčių teismai, kurių užduotis – spręsti ginčus, kylančius iš administracinių ir mokestinių santykių. Į šią kategoriją patenka Vyriausiasis administracinis teismas, centriniai administraciniai teismai, apygardų administraciniai teismai ir mokesčių teismai.
Taikos teisėjų teismai yra specialūs teismai, kompetentingi nagrinėti civilines bylas, jei ieškinio suma neviršija 15 000 EUR.
Karo sąlygomis taip pat gali būti steigiami karo teismai (*tribunais militares*).

Naudingos nuorodos

Konstitucinis Teismas
Audito teismas
Aukščiausiasis Teismas
Lisabonos apeliacinis teismas
Porto apeliacinis teismas
Koimbros apeliacinis teismas
Gimarainso apeliacinis teismas
Vyriausiasis administracinis teismas
Vyriausiasis administracinis teismas, Pietų regionas

Paskutinis naujinimas: 29/01/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Rumunija

Šiame portalo skyriuje apžvelgiami Rumunijos teismai.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Rumunijos teismų sistemos principai, struktūra ir veiklos organizavimas nustatyti **Rumunijos Konstitucijoje** ir **Įstatyme** Nr. 304/2004 dėl teismų veiklos organizavimo.
Teismų sistemą sudaro šie teismai:
Aukštasis Kasacinis Teisingumo Teismas;
apeliaciniai teismai;
apygardos teismai;
specializuoti teismai;
apylinkės teismai ir
karo teismai.

Teismų hierarchija

Aukštasis Kasacinis Teisingumo Teismas yra **aukščiausiasis** Rumunijos **teismas**. Jis užtikrina, kad kiti teismai teisę aiškintų ir taikytų nuosekliai.
15 apeliacinių teismų jurisdikcijoje yra apygardos teismai ir specializuoti teismai.
42 apygardos teismų veikla organizuojama apygardos lygmeniu, toks teismas paprastai yra kiekviename pagrindiniame kiekvienos apygardos mieste ir Bukarešte.
4 specializuoti teismai veikia kaip atskiri teismai, sprendžiantys bylas, susijusias su nepilnamečiais ir šeimos teise (1), bei komercines bylas (3).
Apygardos teismų jurisdikcijoje yra **176 apylinkės teismai**.

Teismų rūšys. Trumpas aprašas

Kiekvieno iš 42 apygardos teismų jurisdikcijoje veikia keli teismai.
Visi **176 teismai** veikia apygardų ir Bukarešto apylinkių lygmenimis.
Kiekvienam teismui vadovauja pirmininkas, atliekantis valdymo funkcijas. Specializuotiems teismų skyriams vadovauja skyrių pirmininkai. Kiekviename teisme vadovaujantis komitetas sprendžia bendrus, su teismo valdymu susijusius klausimus.
Karo teismus sudaro 4 apygardos karo teismai, Bukarešto teritorinis karo teismas ir Bukarešto apeliacinis karo teismas. Kiekvienam karo teismui suteiktas karinio vieneto statusas.
Pagal Konstituciją **Aukščiausioji magistratų taryba** – institucija, užtikrinanti teismų nepriklausomumą. Be to, ji užtikrina, kad teisėjai ir prokurorai, eidami savo pareigas, laikytųsi teisės ir paisytų kompetencijos ir profesinės etikos kriterijų.
Teisingumo ministerija prisideda prie tinkamo teismų sistemos veikimo, užtikrina, kad teisingumas kaip viešoji paslauga būtų vykdomas tinkamomis sąlygomis ir gina teisinę tvarką ir piliečių teises bei laisves.

Teisinių duomenų bazės

Internete skelbiamos šios duomenų bazės:
Aukštojo Kasacinio Teisingumo Teismo praktika skelbiama Aukštojo Kasacinio Teisingumo Teismo svetainėje;
Teismų sprendimų santraukos skelbiamos teismų portale. Žr., pvz., Bukarešto apeliacinio teismo sprendimų santraukas;
Rumunijos teisinių duomenų bazėje, kurią tvarko **Rumunijos teisėkūros taryba**, pateikiami išsamūs Rumunijos teisės aktų (įstatymų, vyriausybės potvarkių, sprendimų ir kt.) tekstai;

Ar teisinių duomenų baze galima naudotis nemokamai?

Taip, teisinių duomenų baze galima naudotis nemokamai.

Susijusios nuorodos

Teisėtvarkos sistema. Rumunija
Rasti kompetentingą teismą

Paskutinis naujinimas: 10/02/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.
Jis jau išverstas į šias kalbas: sl.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Slovėnija

Šiame skyriuje apžvelgiama Slovėnijos teisių sistema.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Visi Slovėnijos Respublikos teismai yra bendrosios kompetencijos teismai, veikiantys pagal konstitucingumo, nepriklausomumo ir teisės viršenybės principus.

Teismų rūšys. Trumpas aprašas

Bendrą teismų sistemą sudaro bendrosios kompetencijos ir specializuoti teismai.

Bendrosios kompetencijos teismai: **44 vietos, 11 apylinkių, 4 aukštesnieji teismai ir Aukščiausiasis Teismas.**

Specializuoti teismai: **3 darbo teismai**, darbo ir **socialinis** teismas bei aukštesnysis darbo ir socialinis teismas (nagrinėjantys su darbo santykiais ir socialiniu draudimu susijusius ginčus) ir aukštesniojo teismo statusą turintis **administracinis teismas**, užtikrinantis teisinę apsaugą administracinėse bylose.

Valstybės prokuratūros padėtis teisingumo sistemoje ypatinga, nes ji yra ir nepriklausoma valstybės institucija, ir vykdomosios valdžios dalis. Generalinį valstybės prokurorą skiria Nacionalinis Susirinkimas.

Konstitucinis Teismas – aukščiausia teisminė institucija, ginanti konstitucingumą, teisėtumą, žmogaus teises ir pagrindines laisves. Jis turi teisę paneigti teisės aktų leidėjo veiksmus, panaikindamas įstatymą ar jo dalį.

Konstitucinio Teismo teisėjus skiria Nacionalinis Susirinkimas Respublikos prezidento siūlymu. Devyni teisėjai renkami devyneriems metams ir negali būti perrinkti kitai kadencijai. Jokia valstybės institucija neturi teisės kištis į konstitucinių, specializuotų ir bendrosios kompetencijos teismų teisėjų darbą ir sprendimus.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos apie Slovėnijos teismus galima rasti oficialioje Slovėnijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo interneto svetainėje.

Susijusios nuorodos

Teisminės institucijos

Paskutinis naujinimas: 02/11/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Slovakija

Šioje dalyje apžvelgiama Slovakijos teismų sistema.

Teisingumo sistemos organizavimas. Teismų sistemos

Teismines valdžios vykdymas

Slovakijoje teisminę valdžia vykdo **bendrosios kompetencijos teismai** ir **Slovakijos Respublikos Konstitucinis Teismas** (*Ústavný súd Slovenskej republiky*).

Slovakijoje teisminę valdžia vykdo nepriklausomi ir nešališki teismai. Visų lygių teisminė valdžia vykdoma atskirai nuo kitų valstybinių institucijų.

Už teisminės valdžios vykdymą atsakingas teismo pirmininkas.

Teismų administravimas

Slovakijoje teismus įstatymu nustatyta tvarka administruoja Slovakijos teisingumo ministerija ir teismo pirmininkas, kuris yra ir įstatymu nustatyta teisminė institucija. Įstatymu nustatyta tvarka teismus taip pat administruoja teismo administracijos direktorius ir Slovakijos Respublikos teisėjų taryba.

Teismų tipai. Trumpas aprašas

Bendrosios kompetencijos teismų sistema:

apylinkės teismai (*okresné súdy*) (54)

apygardos teismai (*krajské súdy*) (8)

Slovakijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas (*Najvyšší súd Slovenskej republiky*)

Specializuotas baudžiamasis teismas (*Špecializovaný trestný súd*)

Teismų hierarchija

Remiantis Teismų įstatymu Nr. 757/2004, kuriuo iš dalies keičiami tam tikri kiti aktai (su pakeitimais):

Apylinkės teismai veikia kaip pirmosios instancijos teismai civilinėse ir baudžiamosiose bylose, jeigu teismo procesą reglamentuojančiose taisyklėse nenustatyta kitaip.

Apylinkės teismai taip pat nagrinėja rinkimų bylas tuo atveju, jeigu tai nustatyta specialiame teisės akte.

Apygardos teismai veikia kaip antrosios instancijos teismai civilinėse ir baudžiamosiose bylose, kurios apylinkės teismuose nagrinėtos pirmąja instancija.

Teismo procesą reglamentuojančiose taisyklėse nustatytos civilinių ir baudžiamųjų bylų, kurias apygardos teismai nagrinėja pirmąja instancija, kategorijos.

Apygardos teismai administracines bylas nagrinėja pirmąja instancija, jeigu specialiame teisės akte nenustatyta kitaip.

Apygardos teismai taip pat nagrinėja kitas bylas, jeigu tai nustatyta specialiu teisės aktu (pvz., Įstatymu Nr. 166/2003 dėl privatumo apsaugos neteisėtai naudojantis informacinėmis technologijomis, kuriuo iš dalies keičiami tam tikri kiti aktai, ir Įstatymu dėl apsaugos nuo telefoninių pokalbių klausymosi).

Aukščiausiasis Teismas turi jurisdikciją:

nagrinėti įprasta tvarka pateiktus skundus dėl apygardos teismų ir Specializuoto baudžiamojo teismo priimtų sprendimų;

nagrinėti specialiąja tvarka pateiktus skundus dėl apylinkės teismų, apygardos teismų, Specializuoto baudžiamojo teismo ir Aukščiausiojo Teismo priimtų sprendimų;

perduoti bylą kitam, o ne kompetenciją turinčiam, teismui, jeigu taip nustatyta teismo procesą reglamentuojančiose taisyklėse;

nagrinėti kitas bylas, jeigu tai nustatyta įstatymu ar tarptautine sutartimi.

Aukščiausiasis Teismas **kasacine tvarka nagrinėja bylose teismų priimtus galutinius sprendimus**.

Aukščiausiasis Teismas prižiūri, kad įstatymai ir kiti visuotinai taikomi aktai **būtų aiškinami vienodai ir taikomi nuosekliai**:

savo paties sprendimų priėmimo proceso tvarka;

skelbdamas nuomones, kuriomis siekiama vienodinti įstatymų ir kitų visuotinai taikomų aktų aiškinimą;

skelbdamas ypatingos svarbos galutinius teismo sprendimus pranešimuose apie Slovakijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo nuomones ir teismų sprendimus.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos galima rasti Slovakijos Respublikos teisingumo ministerijos interneto svetainėje.

Susijusios nuorodos

Teisingumo ministerija

Paskutinis naujinimas: 12/05/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (fi) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Suomija

Šiame skyriuje pateikiama Suomijos teisių sistemos apžvalga.

Teisminės institucijos. Teisių sistema

Plačiąja prasme Suomijos teisių sistemą sudaro:

nepriklausomi teismai; bendrosios kompetencijos teismai, administraciniai teismai ir specializuoti teismai;

baudžiamojo persekiojimo institucijos;

teisėsaugos institucijos (kurios užtikrina nuosprendžių vykdymą);

kalėjimų tarnyba (kuri užtikrina laisvės atėmimo bausmių vykdymą);

viešoji teisinė pagalba, advokatai ir licencijuoti patarėjai teisės klausimais.

Teisių sistema taip pat gali reikšti vien teismus.

Suomijos Konstitucijos 98 straipsnyje cf išvardyti įvairūs teismai. Bendrosios kompetencijos teismai yra Aukščiausiasis Teismas, apeliaciniai teismai ir apylinkių teismai. Bendrosios jurisdikcijos administraciniai teismai yra Aukščiausiasis administracinis teismas ir vietos administraciniai teismai.

Aukščiausią teisių valdžią civilinėse ir baudžiamosiose bylose įgyvendina hyperlink **Aukščiausiasis Teismas,** o administracinėse bylose – hyperlink **Aukščiausiasis administracinis teismas.** Šie du aukščiausieji teismai taip pat vykdo teisės normų priežiūrą pagal atitinkamą savo kompetenciją. Suomijoje taip pat yra specializuoti teismai – jie numatyti atskirais teisės aktais.

Teisėjų nepriklausomumą ir autonomiškumą užtikrina atitinkama Konstitucijos nuostata, pagal kurią teisėjas gali būti nušalintas nuo pareigų tik teismo sprendimu. Teisėjų negalima perkelti į kitas pareigas be jų pačių sutikimo, išskyrus tuos atvejus, kai perkėlimas vyksta reorganizuojant teismų sistemą.

Konstitucijos 21 skirsnyje cf teigiama, kad kiekvienas asmuo turi teisę būti tinkamai ir nedelsiant išklausytas teisiškai kompetentingame teisme ar kitoje institucijoje. Pagal 21 skirsnio 2 dalį procedūrų viešumas, teisė būti išklausytam, gauti pagrįstą sprendimą ir teisė apskųsti sprendimą yra užtikrinama įstatymo – kaip ir kitos teisingo teisminio nagrinėjimo ir gero valdymo garantijos. Minėtame skirsnyje taip pat išdėstyti teismo proceso kokybės reikalavimai.

Teismų administravimas

Daugelis su teisingumo administravimu ir teismų veikla susijusių pareigų visų pirma priskiriamos Teisingumo ministerijos kompetencijai.

Papildoma informacija

Suomijos teismų interneto svetainėje skelbiama informacija apie Suomijos teismų sistemą. Tai vieno langelio portalas, kuriame teikiama informacija apie teismus, prokurorus, teisėsaugos institucijas ir teisinę pagalbą.

Pavyzdžiui, portale skelbiama naujausia apeliacinių teismų ir administracinių teismų praktikos medžiaga.

Nemokamoje duomenų bazėje „Finlex“ skelbiama teismų praktikos medžiaga, elektroninė Suomijos oficialiojo leidinio versija ir Suomijos teisės aktų bei dekretų vertimai.

Paskutinis naujinimas: 09/02/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (sv) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Švedija

Šiame skyriuje apžvelgiama Švedijos teismų sistema.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Teismų rūšys. Trumpas aprašymas

Teismų sistema paprastai siejama su institucijomis ir įstaigomis, atsakingomis už teisinės valstybės principu grindžiamą valdžią ir teisinį saugumą. Teismų sistemos pagrindas yra teismai, be to, ją sudaro už nusikaltimų prevenciją bei tyrimą atsakingos institucijos, įskaitant:

policiją,

prokuratūrą ir Švedijos nacionalinį ekonominių nusikaltimų biurą,

Nacionalinę teismo medicinos tarybą (Rättsmedicinalverket),

Kalėjimų ir lygtinio nuteisimo tarnybą (Kriminalvården).

Su teismų sistema susijusias funkcijas gali vykdyti ir kitos institucijos, pavyzdžiui, Teismo sprendimų vykdymo tarnyba.

Teismų hierarchija

Švedijoje yra dvi gretutinės teismų rūšys:

bendrosios kompetencijos teismai, nagrinėjantys baudžiamąsias ir civilines bylas.

bendrieji administraciniai teismai, nagrinėjantys su viešuoju administravimu susijusias bylas.

Bendrosios kompetencijos teismai yra **trijų pakopų**: apylinkių teismai, apeliaciniai teismai ir Aukščiausiasis Teismas.

Administraciniai teismai taip pat yra trijų pakopų: apygardų administraciniai teismai, apeliaciniai administraciniai teismai ir Aukščiausiasis administracinis teismas. Taip pat yra keletas specialių ir specialiosios jurisdikcijos teismų, kurie nagrinėja tam tikrų rūšių bylas ir klausimus.

Teismų administravimas

Teisingumo ministerija yra atsakinga už su teismais susijusius klausimus, įskaitant proceso kodeksus ir teismų organizacinę struktūrą. Tačiau nei vyriausybė, nei jokia kita įstaiga neturi teisės nuspręsti, kokį sprendimą teismas turi priimti atskirose bylose.

Nacionalinė teismų administracija yra centrinė viešųjų teismų, viešųjų administracinių teismų, regioninių turto nuomos teismų, regioninių nuomos teismų ir **Nacionalinės teisinės pagalbos institucijos** administravimo įstaiga.

Paskutinis naujinimas: 06/11/2012

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (en) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Anglija ir Velsas

Šiame skyriuje pateikiama glausta Anglijos ir Velso teismų apžvalga.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Jungtinėje Karalystėje yra trys jurisdikcijos: Anglijos bei Velso, Škotijos ir Šiaurės Airijos. Šiame puslapyje aptariami Anglijos ir Velso jurisdikcijos teismai.

Teismų administravimas

Už daugelio Anglijos ir Velso teismų administravimą atsakinga Jos Didenybės teismų ir specialiosios jurisdikcijos teismų tarnyba (HMCTS). HMCTS yra Teisingumo ministerijos tarnyba – vyriausybinė institucija, atsakinga už Anglijos ir Velso teisingumo sistemą.

Teismų rūšys ir hierarchija. Trumpas aprašas

Baudžiamosios bylos Anglijoje ir Velse nagrinėjamos magistratų teismuose, Karūnos teisme, Aukštojo teismo skyrių teismuose ir Apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriuje.

Civilinės bylos Anglijoje ir Velse nagrinėjamos grafysčių teismuose, Aukštajame teisme ir Apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriuje.

Naujasis Jungtinės Karalystės Aukščiausiasis Teismas yra galutinė Jungtinės Karalystės apeliacinė instancija ir baudžiamosiose, ir civilinėse bylose, tačiau Aukščiausiajam Teismui negalima teikti apeliacijos, jeigu baudžiamoji byla išnagrinėta Škotijos teisme.

Išsamesnės informacijos apie Anglijos ir Velso teismus galima rasti puslapyje, kuriame aprašomi Anglijos ir Velso bendrosios kompetencijos teismai, taip pat Jos Didenybės teismų ir specialiosios jurisdikcijos teismų tarnybos interneto svetainėje. Informacijos apie kai kuriuos Anglijos ir Velso specialiosios jurisdikcijos bei specializuotus teismus galima rasti puslapyje, skirtame Anglijos ir Velso specializuotiems teismams.

Susijusios nuorodos

HMCTS, Teisingumo ministerija, Jos Didenybės teismų ir specialiosios jurisdikcijos teismų tarnyba

Paskutinis naujinimas: 12/12/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Šiaurės Airija

Šiame skyriuje pateikiama Šiaurės Airijos teismų apžvalga.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Jungtinėje Karalystėje yra trys jurisdikcijos: Anglijos bei Velso, Škotijos ir Šiaurės Airijos.

Teismų rūšys. Trumpas aprašas

Aukščiausiasis Teismas

2009 m. naujasis **Jungtinės Karalystės Aukščiausiasis Teismas** perėmė Lordų Rūmų Apeliacijų komiteto jurisdikciją. Jis taip pat perėmė deleguotąsias Slaptosios tarybos Teisminio komiteto (aukščiausios apeliacinės instancijos keliose nepriklausomose Sandraugos šalyse, Jungtinės Karalystės užjūrio teritorijose ir Didžiosios Britanijos Karūnai priklausančiose teritorijose) funkcijas.

Aukščiausiasis Teismas yra **galutinė Jungtinės Karalystės apeliacinė instancija** ir baudžiamosiose, ir civilinėse bylose, tačiau Aukščiausiajam Teismui negalima teikti apeliacijos, jeigu baudžiamoji byla išnagrinėta Škotijos teisme. Leidimas perduoti tokias bylas Aukščiausiajam Teismui paprastai suteikiamas tik tada, jeigu nagrinėjami visuomeninės svarbos teisės klausimai.

Apeliacinis teismas

Apeliacinis teismas nagrinėja apeliacinius skundus dėl Karūnos teisme išnagrinėtų baudžiamųjų bylų ir apeliacinius skundus dėl Aukštajame teisme išnagrinėtų civilinių bylų.

Aukštasis teismas

Aukštasis teismas nagrinėja civilines bylas, apeliacinius skundus baudžiamosiose bylose, taip pat jis gali peržiūrėti individualių asmenų ir organizacijų veiksmus, kad įsitikintų jų veiksmų teisėtumu ir teisingumu. Paprastai Aukštasis teismas nagrinėja bylas, kurių ieškinio vertė viršija 30 000 GBP. Tam tikromis aplinkybėmis byla, kurios ieškinio vertė viršija 30 000 GBP, gali būti perduota iš Aukštojo teismo grafystės teismui ir, analogiškai, byla, kurios ieškinio vertė yra mažesnė nei 30 000 GBP, gali būti perduota iš grafystės teismo Aukštajam teismui.

Aukštąjį teismą sudaro šie trys skyriai:

Šeimos teisės skyrius

nagrinėja sudėtingas užginčytas bylas dėl santuokos nutraukimo, globos, įvaikinimo, smurto šeimoje ir kt. Jis taip pat nagrinėja apeliacinius skundus dėl magistratų teismuose ir grafysčių teismuose nagrinėtų su santuoka susijusių bylų, psichiškai nesveikų asmenų atvejus ir nesudėtingas bylas dėl testamento.

Karalienės suolo skyrius

nagrinėja didelius ir (arba) sudėtingus ieškinius dėl kompensacijos. Jis taip pat nagrinėja tam tikrus apeliacinius skundus dėl magistratų teismuose arba Karūnos teisme nagrinėtų bylų, peržiūri organizacijų veiksmus, kad įvertintų jų teisėtumą, ir nagrinėja ieškinius dėl šmeižto ir įžeidimo.

Kanclerio skyrius

nagrinėja bylas, susijusias su patika, užginčytais testamentais, įmonių likvidavimu, bankrotu, hipoteka, labdara, užginčytomis pajamomis (paprastai dėl pajamų mokesčio) ir kt.

Karūnos teismas

Karūnos teismas nagrinėja bylas, susijusias su:

sunkesniais nusikaltimais, kuriuos nagrinėja teisėjai ir dažniausiai prisiekusieji;

magistratų teisme priimtais apkaltinamaisiais nuosprendžiais, Karūnos teismui perduotais, kad šis priimtų sprendimą dėl bausmės.

Karūnos teisme skiriamos griežtesnės laisvės atėmimo bausmės ir didesnės baudos negu magistratų teisme.

Grafystės teismas

Grafysčių teismai nagrinėja civilines bylas ir juose posėdžiauja teisėjas arba apygardos teisėjas. Grafystės teismas paprastai nagrinėja bylas, kurių ieškinio vertė nesiekia 30 000 GBP (arba 45 000 GBP bylose dėl nuosavo turto). Didesnės vertės bylos nagrinėjamos Aukštajame teisme (žr. toliau). Visi ieškiniai – nepriklausomai nuo jų vertės – dėl reglamentuotų kredito sutarčių turi būti pradedami nagrinėti grafystės teisme.

Grafystės teismo nagrinėjamų bylų pavyzdžiai:

savininko ir nuomininko ginčai, pavyzdžiui, valdymas (iškeldinimas), skolos už nuomą, remontas;
vartotojų ginčai, pavyzdžiui, nekokybiškos prekės arba paslaugos;
ieškiniai dėl asmens sužalojimo (sužalojimas dėl nerūpestingumo), pavyzdžiui, eismo įvykiai, kritimas į kelio dangoje esančias duobes, nelaimingi atsitikimai darbe;
neužginčytos bylos dėl santuokos nutraukimo, tačiau jos nagrinėjamos tik dalyje grafysčių teismų;
bylos dėl rasinės ir lytinės diskriminacijos;
problemos dėl skolų, pavyzdžiui, apmokėjimo siekiantis kreditorius;
darbo problemos, pavyzdžiui, neišmokėtas darbo užmokestis arba atlyginimas, arba mokėtina išeitinė kompensacija;
apeliacinius skundus dėl magistratų teismo sprendimų nagrinėja teisėjas (ir mažiausiai du neprofesionalūs teisėjai, kai atsakovas yra jaunas asmuo).
Ieškiniai dėl nedidelių sumų
Grafystės teismas taip pat nagrinėja ieškinius dėl nedidelių sumų. Paprastai ieškiniuose dėl nedidelių sumų reikalavimo vertė neviršija 3 000 GBP.

Magistratų teismas
Magistratų teismai nagrinėja baudžiamąsias bylas ir kai kurias civilines bylas. Bylas nagrinėja apygardos teisėjas (magistratų teismas).
Magistratų teisme nagrinėjamos baudžiamosios bylos.
Magistratų teismai nagrinėja nusikaltimus, kai atsakovas neturi teisės prašyti, kad sprendimą priimtų prisiekusieji. Šie nusikaltimai vadinami nusižengimais.
Už nusižengimus didžiausia skirtina bausmė yra laisvės atėmimas šešiems mėnesiams ir (arba) bauda iki 5 000 GBP.
Magistratų teismai taip pat nagrinėja nusikaltimus, kai atsakovas gali pasirinkti, kad sprendimą priimtų prisiekusieji, tačiau nusprendžia, kad jo bylą nagrinės magistratų teismas. Jeigu atsakovas pasirenka, kad sprendimą priimtų prisiekusieji, byla perduodama Karūnos teismui.
Jaunimo teismas.
Jaunimo teismas nagrinėja nusikaltimą padariusių 10–17 metų amžiaus asmenų bylas. Jaunimo teismas yra magistratų teismo dalis, jame bylas nagrinėja apygardos teisėjas (magistratų teismas) ir kiti du specialiai parengti neprofesionalūs teisėjai. Jeigu jaunas asmuo kaltinamas labai sunkiu nusikaltimu, už kurį suaugusiam asmeniui būtų skiriama ne mažesnė kaip 14 metų laisvės atėmimo bausmė, jaunimo teismas bylą gali perduoti nagrinėti Karūnos teismui.
Magistratų teismuose nagrinėjamos civilinės bylos.
Magistratų teismai nagrinėja tam tikras civilines bylas, susijusias su:
kai kuriomis civilinio pobūdžio skolomis, pavyzdžiui, nesumokėtu pajamų mokesčiu, nacionalinio draudimo įmokomis, nesumokėtu PVM, tarifais;
licencijomis, pavyzdžiui, licencijų barams ir klubams suteikimu, atnaujinimu arba panaikinimu;
kai kuriomis su santuoka susijusiomis problemomis, pavyzdžiui, išlaikymu ir sutuoktinio iškraustymu iš sutuoktinių namų;
vaikų gerove, pavyzdžiui, vietos valdžios institucijos nurodymais dėl rūpybos arba priežiūros, įsivaikinimo procedūromis ir nurodymais dėl gyvenamosios vietos.

Koronerio teismai
Tiria netikėtų, smurtinių arba nenatūralių mirčių aplinkybes.

Teismų hierarchija
Daugiau informacijos ir Šiaurės Airijos teismų struktūros schemą galima rasti Šiaurės Airijos bendrosios praktikos ir specializuotų teismų tarnybos interneto svetainėje.

Teismų administravimas
Už Šiaurės Airijos teismų administravimą atsakinga Šiaurės Airijos bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų tarnyba.
Administravimas apima:
administracinės pagalbos teikimą Šiaurės Airijos teismams ir teisėjams;
civilinių bylų teismų sprendimų vykdymą – paslaugą, kurią centralizuotai teikia Teismų sprendimų vykdymo įstaiga;
administracinės pagalbos teikimą įvairiems specializuotiems teismams.

Susijusios nuorodos
Šiaurės Airijos bendrosios praktikos ir specializuotų teismų tarnyba
Paskutinis naujinimas: 28/08/2018
Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.
Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (en) neseniai atlikta pakeitimų.
Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Nacionalinės teisingumo sistemos - Škotija
Šiame skyriuje apžvelgiami Škotijos teismai.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema
Jungtinė Karalystė turi tris jurisdikcijas: Anglijos ir Velso, Škotijos ir Šiaurės Airijos.

Teismų administravimas
Škotijoje už teismų administravimą atsakinga Škotijos teismų tarnyba. Škotijos teismų tarnyba yra nepriklausomas juridinis asmuo, kuriam vadovauja lordas pirmininkas – vyriausiasis Škotijos teisėjas.

Teismų rūšys ir hierarchija. Trumpas pagrindinių teismų aprašas
Toliau aprašoma įvairių Škotijos teismų organizacija.
Baudžiamųjų bylų teismai taiko dviejų rūšių tvarką: oficialiąją *(solemn procedure* – šia tvarka nagrinėjamos dėl sunkiausių nusikaltimų iškeltos bylos, dalyvauja prisiekusieji) ir supaprastintą (*summary procedure* – taikoma dėl lengvesnių nusikaltimų iškeltose bylose, jas nagrinėja vienas teisėjas).
Aukštajam baudžiamajam teismui (***High Court of Justiciary***) vadovauja Lordas generalinis teisėjas, kuris yra ir Lordas pirmininkas. Tai aukščiausias šalies baudžiamųjų bylų teismas, nagrinėjantis dėl sunkiausių nusikaltimų, pvz., žmogžudysčių ar išžaginimų iškeltas bylas. Jis veikia ir kaip galutinės apeliacinės instancijos baudžiamųjų bylų teismas.
Daugelį baudžiamųjų bylų, tiek oficialiąja, tiek supaprastinta tvarka, nagrinėja **apygardos teismas (*Sheriff Court*)**, o bylas dėl nesunkių nusikaltimų supaprastinta tvarka nagrinėja **taikos teisingumo teismas (*Justice of the Peace Court*)**. Šį teismą sudaro magistratai (tai – arba teisinio išsilavinimo neturintys teisėjai, posėdžiaujantys kartu su teisinę kvalifikaciją turinčiu ekspertu, arba atlyginimą gaunantys teisėjai, turintys teisinę kvalifikaciją).

Civilinių bylų teismai nagrinėja įvairias bylas dėl ginčų, įskaitant skolų grąžinimo, šeimos ir komercines bylas. **Sesijų teismas** (***Court of Session***) – aukščiausias civilinių bylų teismas Škotijoje. Jis turi išorinius rūmus, kurie nagrinėja bylas kaip pirmoji instancija, ir vidinius rūmus, daugiausia nagrinėjančius apeliacinius skundus. Pagrindinis teisėjas – lordas pirmininkas.
Teisės klausimus galima apskųsti naujajam Jungtinės Karalystės Aukščiausiajam Teismui.
Apygardos teismai gali nagrinėti bylas, panašias į keliamas Sesijų teisme, bet juose byloms, kurių vertė mažesnė nei 5 000 GBP, taikoma supaprastinta tvarka (jei neprivaloma naudotis teisinių atstovų pagalba).
Išsamesnės informacijos apie Škotijos teismus galima rasti Škotijos teismų tarnybos svetainėje.

Nuorodos

Škotijos teismų tarnyba, Škotijos vyriausybė

Paskutinis naujinimas: 18/05/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.